

Udkast til

Strategi for voldsramte kvinder og kriseramte borgere

Indhold

Forord	2
Introduktion	3
Fokusområde 1:	
TIDLIG INDSATS OG STYRKET EFTERVÆRN	10
Fokusområde 2:	
BEDRE MYNDIGHEDSARBEJDE	17
Fokusområde 3:	
MÅLRETTET INDSATS PÅ KRISECENTRENE	22
Fokusområde 4:	
BØRN PÅ KRISECENTRENE	28
Fokusområde 5:	
ØKONOMISK BALANCE OG BUDGETOVERHOLDELSE.....	32
Tværgående fokusområde:	
EN MERE VIDENSBASERET UDVIKLING OG PRAKSIS	37
Bilag 1. Oversigt over finansiering af strategien.....	41
Bilag 2. Litteraturoversigt	44
Bilag 3. Processen bag strategien.....	45
Bilag 4. Baggrund om målgruppen og området.....	46
Bilag 5. Målgruppedeling på Københavns krisecentre	50
Bilag 6. Tilbud til beboerne på krisecentrene efter lovgivningens bestemmelser	51

Mål- og Rammekonto
for Voksne

Bernstorffsgade 17
1592 København V

Telefon
2053 6323

E-mail
MT09@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

www.kk.dk

Forord

Du sidder nu med Københavns Kommunes strategi for voldsramte kvinder og kriseramte borgere.

Det var Socialudvalgets ønske, at der skulle være en strategi for området. Der har ikke tidligere været en strategi for voldsramte kvinder og kriseramte borgere, og jeg er derfor rigtig glad for, at den nu er her.

Strategien angiver retningen for udvikling af indsatsen overfor voldsramte kvinder og kriseramte borgere i perioden 2014-2017. Strategien skal sikre sammenhæng mellem det daglige arbejde i forvaltningen og de politiske prioriteringer for området.

Strategien er udviklet gennem inddragelse af de ledere og medarbejdere, der møder voldsramte kvinder og kriseramte borgere i deres hverdag. De har bidraget med deres viden om området og kommet med forslag til, hvordan området bedst kan udvikles. Endvidere har en række eksterne interessenter bidraget med perspektiver til strategien.

God læselyst,

Socialborgmester Mikkel Warming

Introduktion

Denne strategi beskriver, hvordan Københavns Kommune ønsker at udvikle indsatsen for to grupper af borgere: voldsramte kvinder og deres børn samt kriseramte borgere. Voldsramte kvinder og deres børn samt kriseramte borgere får hjælp efter hhv. servicelovens § 109 og § 110.

Det er særligt gennem borgernes ophold på et krisecenter, at vi har kontakt med målgrupperne for kommunens indsats. Årligt har knap 700 voksne københavnere behov for i en kortere eller længere periode at have ophold på et krisecenter (egne eller udenbys).¹ Langt de fleste har børn med, og årligt er mere end 500 københavnske børn på krisecenter.

Typisk opfattes krisecentre som et tilbud rettet til voldsramte kvinder. I Københavns Kommune er der imidlertid mange borgere med særlige sociale problemer – kriseramte borgere (primært kvinder med børn). Københavns krisecentre er derfor tilbud til både voldsramte kvinder og deres børn, samt til kriseramte borgere.

I 2012 blev der indskrevet:

- 520 voldsramte kvinder, herunder
  - o 360 voldsramte kvinder på de københavnske krisecentre
  - o 160 voldsramte københavnske kvinder på krisecentre i andre byer eller private krisecentre i København
- 175 kriseramte borgere, herunder
  - o 120 forsørgere samt enkelte indskrevne par med børn på de københavnske krisecentre
  - o 55 enlige på de københavnske krisecentre
- 520 børn fulgte deres mor, far eller forældre på de københavnske krisecentre

De voldsramte kvinder henvender sig typisk, når volden i hjemmet har stået på over en periode, eller de er i direkte fare, og de er ofte medtagede af volden. De har brug for et sikkert sted at opholde sig og hjælp til at bearbejde de voldelige oplevelser de har haft, samt støtte til at bryde med volden.

Kriseramte borgere er en mere sammensat gruppe. De er ofte præget af flere forskellige problemstillinger i kombination, men har det til fælles, at de har brug for støtte til at komme på fode efter en periode med kaotiske forhold og ofte uden bolig. Se bilag 4 for en uddybende beskrivelse af målgruppen.

Hvad kan vi gøre anderledes – hvad skal vi med strategien?

En stor del af indsatsen for voldsramte kvinder og kriseramte borgere er i dag koncentreret på krisecentrene. Denne strategi skal bidrage til at styrke et bredere perspektiv for problemløsning for borgerne, så de i højere grad end i dag kan støttes i eget hjem og i mindre grad gennem et midlertidigt ophold på et krisecenter. På denne måde skal strategien understøtte en udvikling i

---

¹ Tallet omfatter også ca. 35 kvinder fra andre kommuner, der lader sig indskrive på et af Københavns Kommunes krisecentre

Socialforvaltningen, hvor vi søger at styrke indsatsen i hjemmet frem for støtte i form af botilbud. Der er evidens blandt andet fra hjemløseområdet for, at vi hjælper borgerne bedre, når støtten gives i eget hjem. Denne viden skal vi drage nytte af på området for voldsramte kvinder og kriseramte borgere.

Københavns Kommune har i dag landets højeste antal krisecenterpladser pr. indbygger. Samtidig opholder de københavnske voldsramte kvinder og kriseramte borgere sig lang tid på krisecentrene sammenlignet med københavnere på andre krisecentre. Vi kan hjælpe borgerne bedre ved at fokusere indsatsen i borgernes eget hjem. Dels ved at forebygge behovet for et krisecenterophold og dels ved at levere noget af den støtte, der i dag ydes på krisecentret, i borgernes hjem. De børn, der kommer på krisecenter er også et centralt fokus i forhold til forebyggelse. Det er ved at støtte børnene, at vi kan være med til at forebygge mistrivsel og senere følgevirkninger hos barnet.

Et ændret fokus i indsatsen vil ikke alene betyde en bedre støtte for borgerne. Det er også en mere optimal anvendelse af ressourcerne. Krisecenterområdet har den seneste årrække været præget af et stigende udgiftspres på grund af en stigning i antallet af købte pladser på udenbys krisecentre. Der har derfor været en stadigt stigende udvidelse af den samlede kapacitet på området (egne og købte pladser). Det er blandt andet selvhenvenderprincippet, der begrænser mulighederne for at styre udgifterne på området. Selvhenvenderprincippet sikrer voldsudsatte kvinder og kriseramte borgere en akut hjælp uden forudgående afklaring og visitation. Dette betyder en sikkerhed og støtte for borgere i stor krise (og fare). Men det betyder også, at kommunens muligheder for at styre tilgang og ophold på krisecentre er begrænsede.

Der er derfor brug for bedre økonomisk styring af området og redskaber til at sikre, at det er den politiske prioritering af området, der sætter rammerne for områdets udvikling. Uden handling på området er der risiko for et fortsat stigende udgiftspres og dermed en udvikling af området, som ikke er den mest hensigtsmæssige hverken ressourcemæssigt eller i forhold til kvaliteten overfor borgerne.

Strategien lægger op til en række investeringer med henblik på at skabe et bredere perspektiv i opgaveløsningen. Generelt er det Socialforvaltningens vurdering, at området trænger til et kvalitetsløft. Et kvalitetsløft vil bidrage til en mere optimal anvendelse af pladserne. Det er derfor Socialforvaltningens vurdering, at vi gennem investeringerne kan sikre en mere effektiv drift på længere sigt, da vi kan reducere antallet af krisecenterpladser og i stedet yde en bedre og mere omkostningseffektiv indsats i borgernes hjem.

Muligheden for at støtte borgerne i eget hjem er dog betinget af, at der er billige boliger til målgruppen. Her er en stor udfordring, at antallet af billige boliger i København er kraftigt faldende. Strategiens succes er derfor delvist afhængig af antallet af boliger, som voldsramte kvinder og kriseramte borgere kan betale.

Visioner og målsætninger

Socialforvaltningen arbejder ud fra en række mål og værdier, som er styrende for strategien.

Socialforvaltningens mission er at sikre sammenhæng mellem de politiske visioner og det daglige arbejde i forvaltningen:

- Vi skal skabe rum for, at alle københavnere, uanset livsvilkår, hver for sig og sammen kan få mulighed for at udfolde og realisere eget potentiale. Vi vil skabe forandring – vi vil skabe rammerne for, at borgerne kan ændre deres liv.
- Vi skal arbejde for at modvirke social udstødelse og polarisering af grupper og enkelte borgere; at hjælpe de, der er havnet i en socialt udsat position, til at finde fodfæste igen; og at sikre et værdigt liv for den gruppe af borgere, som af forskellige årsager altid vil være afhængig af andres hjælp.

Socialforvaltningens visioner sætter retning og er bærende for forvaltningens arbejde:

- København skal være den by i Danmark, der er bedst til forebyggelse på det sociale område
- Københavnske borgere med særlige behov skal (for)blive en del af "normalsamfundet" og sikres uddannelse og meningsfuld beskæftigelse
- København skal være den by i Danmark, der har størst fokus på udvikling og fremdrift for borgere med særlige behov
- Københavnske borgere med særlige behov skal sikres en god og tidssvarende bolig

Sammen med de grundlæggende værdier for hele Københavns Kommune – Respekt, Ligeberedighed, Dialog og Tillid – skal missionen og visionerne omsættes til området for voldsramte kvinder og kriseramte borgere.

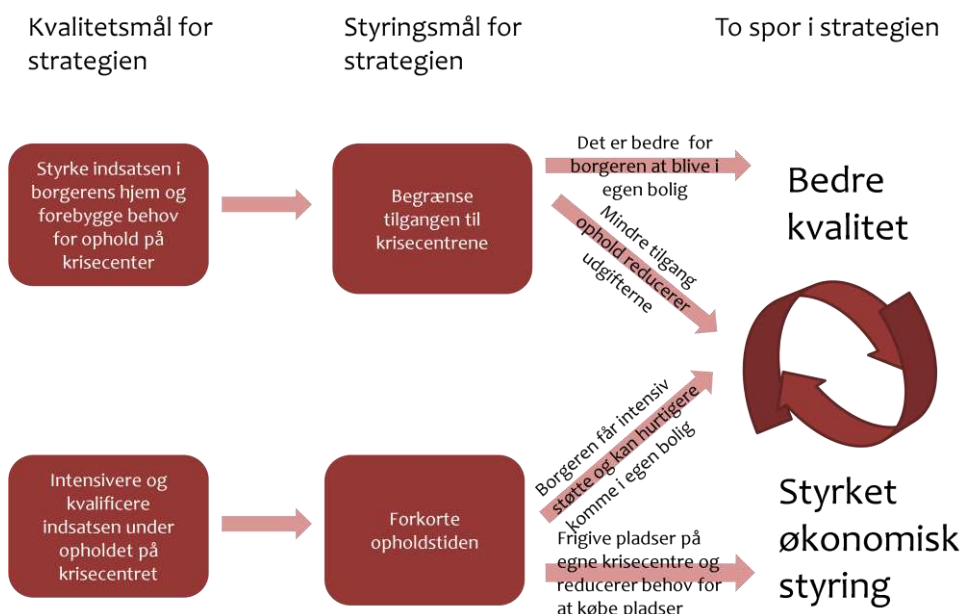
Desuden betyder visionen, missionen, målene og værdierne, at indsatsen tager udgangspunkt i borgernes ressourcer og muligheder og skal støtte borgerne i deres behov for og ønsker om forandringer. Arbejdet med voldsramte kvinder og kriseramte borgere bygger således på en grundlæggende antagelse om, at den rette hjælp kan støtte borgerne i at bryde den dårlige spiral, der har ført til den akutte situation.

Mål og fokusområder for strategien

Som beskrevet i introduktionen er der behov for et bredere perspektiv i opgaveløsningen. Borgerne opholder sig lang tid på krisecentrene, og der er en løbende udvidelse af kapaciteten samt begrænsede muligheder for at styre økonomien på området. Dette medfører både faglige og økonomiske udfordringer. Med strategien skal kvaliteten styrkes gennem et ændret fokus i indsatsen, men strategien skal også bidrage til at reducere de økonomiske udfordringer i form af stigende udgifter til køb af pladser på andre krisecentre. Gennem strategien skal vi derfor tilbyde borgerne en mere effektiv løsning ved at:

- Styrke indsatsen i borgerens hjem og dermed foregribe borgernes behov for et ophold på krisecenter. Gennem en tidlig indsats i hjemmet kan vi forhindre udvikling af vold / krisesituation og tilbyde en anden indsats end et krisecenterophold. Dette vil begrænse tilgangen til krisecentrene.
- Intensivere og kvalificere indsatsen under opholdet på krisecentret og dermed forkorte borgernes opholdstid på krisecentret. Dette vil frigøre krisecenterpladser og dermed reducere behovet for at købe pladser på andre krisecentre

Disse to mål for strategien er rammesættende for udviklingen af området, og strategiens konkrete aktiviteter og mål afspejler de to mål. Den grundlæggende forudsætning er, som figuren nedenfor viser, at bedre kvalitet hænger sammen med en styrket økonomisk styring. Det er Socialforvaltningens vurdering, at der skal investeres i området, før der kan opnås en bedre styring. Bedre kvalitet skal derfor i denne sammenhæng ses som flere ressourcer til området. På kort sigt vil disse ressourcer bremse den nuværende udgiftsudvikling og på længere sigt nedbringe udgifterne ved at reducere behovet for krisecenterpladser. De to overordnede mål for strategien kan således opdeles i hhv. et kvalitetsmål og et styringsmål for området.

Strategiens fokusområder

Arbejdet med at nå de to mål for strategien skal understøttes gennem nedenstående fem fokusområder:

1. Tidlig indsats og styrket efterværn
2. Bedre myndighedsarbejde
3. Målrettet indsats på krisecentrene
4. Børn på krisecentre
5. Økonomisk balance og budgetoverholdelse
6. Tværgående fokusområde: En mere vidensbaseret udvikling og praksis

Fokusområderne skal bidrage til strategiens mål ved:

- At sikre et større fokus på at give støtte og rådgivning inden, der opstår behov for et krisecenterophold og at skabe bedre rammer for, at borgerne fastholder egen bolig og en selvstændig tilværelse efter krisecenteropholdet
- At skabe rammerne for, at borgerne genvinder kontrol over eget liv og hurtigt kan komme videre. Dette stiller krav til en tæt opfølgning fra myndigheden
- Både voldsramte kvinder og kriseramte borgere er i en social udsat situation. Der skal derfor sikres og udvikles en høj faglighed og intensitet i krisecentrenes arbejde
- At sikre opmærksomhed på børn på krisecentre for at sikre tidlig forebyggelse
- At sikre reducere antallet af købte pladser ved at omvisitere kvinder til egne krisecentre
- At sikre, at indsatsen bygger på viden om, hvad der virker bedst for borgerne

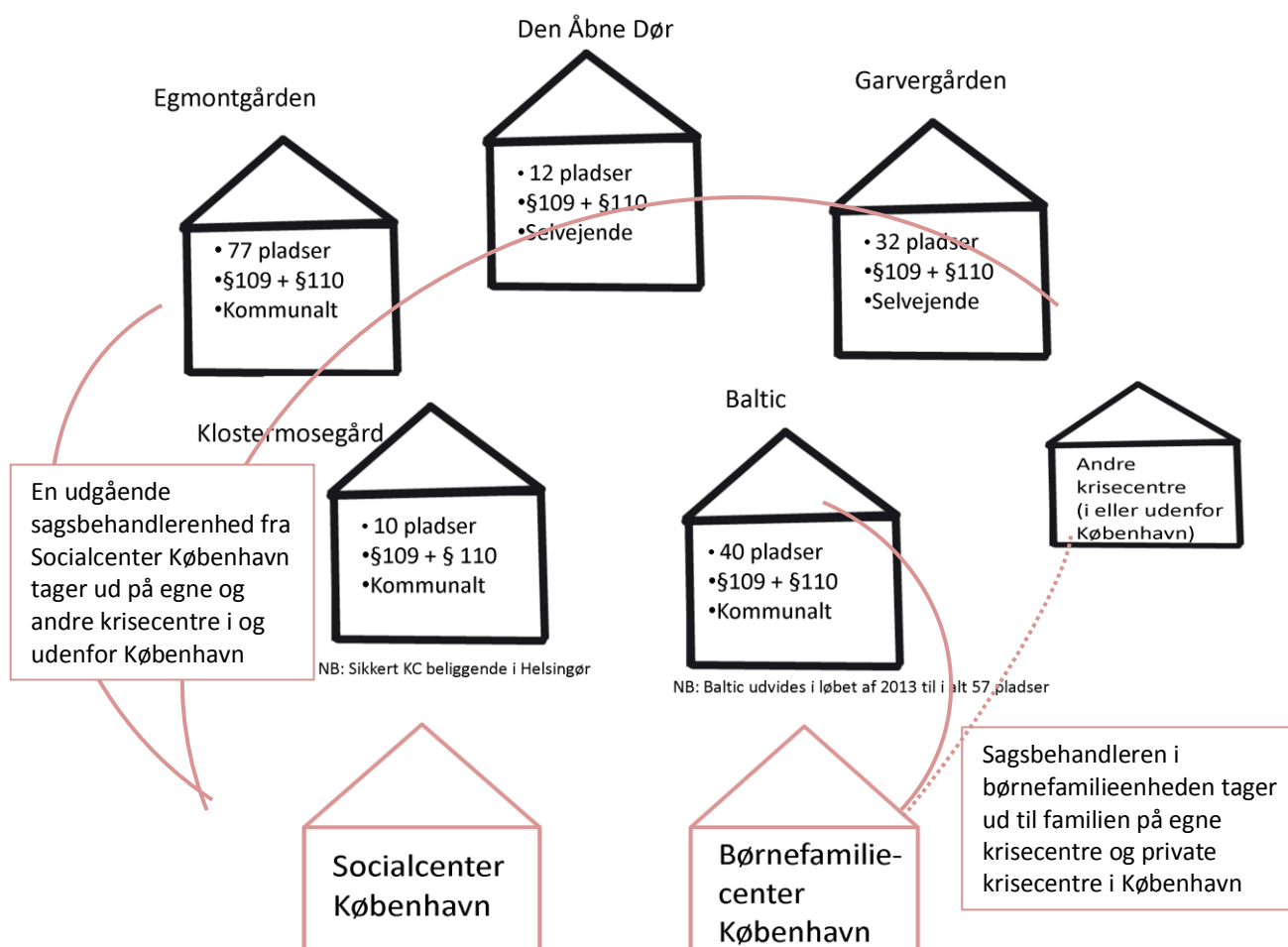
For at kunne følge op på, om investeringerne giver det ønskede afkast er der fastlagt en række mål, så vi løbende kan følge med i, om vi er på rette vej. Nedenfor er en oversigt over målene for strategiens fokusområder.

	Fokusområde	Mål
Tværgående fokusområde: En mere vidensbaseret udvikling og praksis	Tidlig indsats og styrket efterværn	<ul style="list-style-type: none"> - Færre voldsramte kvinder får behov for et krisecenterophold - Færre kommer på krisecenter i forlængelse af udsættelse fra hjemmet - Færre genindskrives på krisecenter
	Bedre myndighedsarbejde	<ul style="list-style-type: none"> - Der er en tidlig indsats fra myndighedscentret
	Målrettet indsats på krisecentrene	<ul style="list-style-type: none"> - Færre borgere har en opholdstid på over 6 måneder
	Børn på krisecentre	<ul style="list-style-type: none"> - Børn, der har været på krisecenter, trives et år efter udskrivning
	Økonomisk balance og budgetoverholdelse	<ul style="list-style-type: none"> - Købe færre pladser på udenbys krisecentre - Sælge færre pladser til andre kommuner

Organisering af indsatsen

Indsatsen overfor de voldsramte kvinder og kriseramte borgere er dels forankret på krisecentrene, hvor de indskrives til et midlertidigt ophold. Ophold på krisecentre er et midlertidigt ophold, hvor de voldsramte kvinder og kriseramte borgere tilbydes udredning, omsorg og støtte til at komme videre i deres liv. Borgerne på krisecentrene tilknyttes en udgående sagsbehandler fra Socialcenter København, som kommer ud til krisecentret og udreder borgeren og vurderer eventuelt støttebehov, samt om der skal sættes andre tiltag i gang som for eksempel en boligindstilling. Den udgående sagsbehandlerenhed (hjemløseenhedens task force) tager også ud til borgere, som er indskrevet på private krisecentre i København uden driftsoverenskomst med Københavns Kommune samt i andre byer. Derudover er mange af familierne i kontakt med Børnefamiliecenter København, når der er behov for at iværksætte foranstaltninger i forhold til børnene.

Københavns Kommunes krisecentre

Oversigt over aktiviteter indenfor fokusområderne

I figuren nedenfor ses en oversigt over de aktiviteter, der sættes i gang som led i strategien. Nogle af aktiviteterne forudsætter en budgettilførsel. Dette vil fremgå under beskrivelsen af den konkrete aktivitet.

FOKUSOMRÅDE	FØR KRISECENTER	KRISECENTEROPHOLD	EFTER KRISECENTEROPHOLD
Tidlig indsats og styrket efterværn	<ul style="list-style-type: none"> Kommunal åben og anonym rådgivning om vold Bortvisning af voldsudøver / bo- og behandlingstilbud til voldsudøvende mænd Samarbejde med frivillige organisationer om tidlig støtte til kvinder med anden etnisk baggrund Styrket indsats overfor boligudsættelser 		<ul style="list-style-type: none"> Udvidelse af familierådgivningen til også at omfatte kvinder uden børn Systematisk boligrådgiverforløb Styrket samarbejde med frivillige organisationer
Bedre myndighedsarbejde	<ul style="list-style-type: none"> Styrke den faglige ekspertise om partnervold og kriseramte borgere 	<ul style="list-style-type: none"> Styrket indsats på Socialcenter København Styrket samarbejde mellem Børnefamiliecenter København og krisecentrene Samarbejdsmodel mellem Socialcenter København og Børnefamiliecenter København 	
Målrettet indsats på krisecentrene		<ul style="list-style-type: none"> Styrket kvalitet på krisecentrene gennem øget normering Psykologtilbud til kvinder på krisecentrene Sikring af egne krisecenterpladser Tydligere forventningsafstemning med borgerne Differentiering af krisecentrenes ydelser Krisecenterpladser til mænd udsat for partnervold 	
Børn på krisecentre	<ul style="list-style-type: none"> Mere viden om børnene og tidligere opsporing Styrket fokus på konsekvenserne af vold (samarbejde med BUF) 	<ul style="list-style-type: none"> Psykologhjælp til børn i kriseramte familier 	
Økonomisk balance og budgetoverholdelse	<ul style="list-style-type: none"> Styringsmuligheder indenfor rammerne af selvhenvendelse 	<ul style="list-style-type: none"> Flytte kvinder fra udenbys krisecentre til egne krisecentre Styrket dialog med andre kommuner om at få borgerne hjem 	

Fokusområde 1:

TIDLIG INDSATS OG STYRKET EFTERVÆRN

Med dette fokusområde ønsker Socialforvaltningen at styrke indsatsen både før og efter et krisecenterophold. Når det gælder vold i familien, er det afgørende med en tidlig indsats. Al erfaring viser, at jo tidligere der forebygges og sættes ind mod vold, jo bedre. Vold i hjemmet skaber ikke alene angst og utrygge børn. Der er også en stor risiko for "at nissen flytter med": Børn, der vokser op i hjem præget af vold bliver nemlig alt for ofte selv voldsofre eller voldsudøvere som voksne.² En tidlig indsats kan foregribe, at volden udvikler sig og bliver endnu mere alvorlig.

En tidlig indsats kan også forebygge, at kriseramte borgere mister deres bolig. Ved en tidlig indsats menes derfor, at vi iværksætter støtte, inden der bliver behov for et krisecenterophold.

Et styrket efterværn er i denne sammenhæng en styrket hjælp i borgernes hjem efter et krisecenterophold. Et styrket efterværn er også en metode – gennem erfaringer fra hjemløseområdet ved vi, at vi kan støtte borgerne i at blive klar til boligen *i boligen*. Med et styrket efterværn mener vi således også, at vi kan rykke noget af den boligforberedende indsats, der i dag foregår på krisecentret, over i borgerens bolig.

Dette fokusområde skal bidrage til strategiens målsætning om at begrænse tilgangen til krisecentrene ved at gribe tidligere ind. En tidlig indsats er som udgangspunkt rettet mod den nuværende målgruppe på krisecentrene. Et opmærksomhedspunkt er, at en tidligere og mere opsøgende indsats kan være med til at udvide målgruppen. De konkrete mål for fokusområdet er:

- Mål 1A: Færre voldsramte kvinder får behov for et krisecenterophold
- Mål 1B: Færre kommer på krisecenter i forlængelse af udsættelse fra hjemmet
- Mål 1C: Færre genindskrives på krisecenter

Voldsramte kvinder og kriseramte borgere har mange fællestræk og mange af beboerne på krisecentre har ensartede, sociale udfordringer. Redskaberne, hvad angår en tidligere indsats er dog forskellige. Under mål 1A beskrives indsatserne for forebyggelse for voldsramte kvinder, mens mål 1B beskriver indsatsen for forebyggelse for kriseramte borgere. Mål 1C er en indikator på effekten af efterværnsindsatsen for begge målgrupper.

---

² Regeringen, 2010.

Mål 1A.

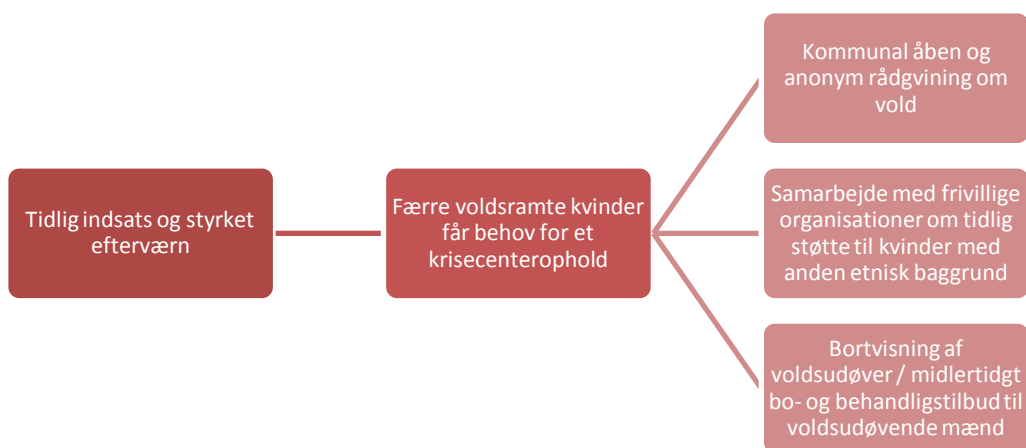
Færre voldsramte kvinder får behov for et krisecenterophold

Sådan måler vi: Antallet af kvinder, der henvender sig til et krisecenter i eller udenfor København skal være faldende.

Det er i dag – også på landsplan – krisecentrene, der er de centrale aktører i forhold til at yde støtte til voldsramte, og der mangler viden om, hvilken støtte, der kan sættes i stedet.³ Socialforvaltningen vil gerne tilbyde alternativer til krisecentret og støtte kvinden og hendes børn inden et krisecenterophold bliver eneste mulighed. Hvis vi skal støtte kvinderne, inden de kommer på krisecenter, har vi brug for at kunne sætte noget i stedet. Der er derfor behov for at udvide tilbudsviften til de voldsudsatte kvinder, der ikke er i akut fare.

Dette kan indebære en udvidelse af målgruppen, fordi det ikke er alle kvinder, der udsættes for vold, der kommer på krisecenter. Indsatserne vil derfor formodentlig ikke erstatte krisecenterophold i et en-til-en- forhold. Det er dog Socialforvaltningens vurdering, at det fortsat primært vil være voldsramte kvinder, der også har sociale vanskeligheder, som vil benytte sig af tilbuddene.

I figuren nedenfor er en oversigt over de konkrete aktiviteter, der skal sikre et alternativ til krisecenterophold.

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Kommunal, åben og anonym rådgivning om vold

Voldsudsatte kvinder skal hjælpes inden, der bliver behov for et krisecenter. Socialforvaltningen vurderer, at en styrket kommunal rådgivningsindsats vil medføre, at nogle kvinder kan hjælpes ambulantly og dermed kan undgå at tage på krisecenter. Der er i forvejen etableret en åben, anonym rådgivning til

³ Statens Institut for Folkesundhed og Rambøll, 2013.

voldsramte kvinder.⁴ En kommunal rådgivnings styrke er dels at understøtte den tidlige rådgivning og dels at styrke visitationen til egne krisecentre og undgå, at kvinden henvender sig til et andet krisecenter. Men rådgivningen vil også kunne bestå i at der på stedet kan træffes relevante myndighedsbeslutninger, der kan støtte kvinden i at komme videre i et liv uden vold, uden at hun nødvendigvis skal igennem et ophold på krisecenter.

I første omgang skal etableringen af rådgivningen være tidsafgrænset, og en forlængelse skal betinges af, at rådgivningen bliver anvendt.

Rådgivningen skal:

- Støtte kvinden i, at bruddet med voldsudøveren kan planlægges, så kvinden ikke nødvendigvis skal på krisecenter.
- Have en tæt kontakt til Socialcentrets medarbejdere i forhold til kvinder, der har brug for anden støtte
- Henvise til behandling af voldsudøveren, kvinden og eventuelle børn (kræver et behandlingstilbud, jf. nedenstående forslag om behandlingstilbud til voldsudøvende mænd)
- Samarbejde med frivillige organisationer om opsporing og rådgivning af kvinder med anden etnisk baggrund

AKTIVITET

Samarbejde med frivillige organisationer om tidlig støtte til kvinder med anden etnisk baggrund

Både på de københavnske krisecentre og på krisecentrene på landsplan er der en overrepræsentation af kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Der er derfor behov for at styrke den opsøgende og forebyggende indsats i forhold til disse kvinder og deres familier. En tidligere undersøgelse af socialt isolerede og udsatte etniske kvinder i København viste, at disse kvinder ikke i særlig høj grad havde kontakt til det etablerede hjælpesystem. Blandt andet på den baggrund blev der iværksat forsøg med bydelsmødre, som i dag fungerer i flere bydele i København. Derudover er der flere etniske rådgivninger og foreninger i København, som med fordel kunne inddrages i et samarbejde med henblik på at komme i kontakt med voldsramte kvinder og kriseramte familier, som ikke af sig selv henvender sig til det etablerede hjælpesystem. Det foreslås derfor, at der

- Indgås et nærmere samarbejde med de etniske foreninger og rådgivninger omkring opsporing af og tidlig indsats til målgruppen

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Bortvisning af voldsudøver fra hjemmet / midlertidigt bo- og behandlingstilbud til voldsudøvende mænd

Med "Lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v." kan politiet forbyde personer over 18 år at opholde sig i sit hjem og tilbageholde en person, der med rimelig grund antages at have optrådt på en måde, der indebærer en trussel om vold mod et medlem af personens husstand.

---

⁴ Som led i Regeringens nationale strategi for bekæmpelse af partnervold er der etableret en åben anonym rådgivning i samarbejde mellem LOKK og Mødrehjælpen.

Bortvisningen er gældende i op til 4 uger ad gangen og politiet skal samtidig underrette kommunen om bortvisningen.

Politiets erfaringer er imidlertid, at bortvisningsloven er vanskelig at praktisere, da der ikke er steder at bortvise manden til – desuden lukker mange kvinder manden ind igen hurtigt efter. Det vil øge anvendelsesmulighederne af bortvisningsloven, hvis der var tilbud at bortvise voldsudøveren til i form af botilbud og behandling.

I Østjyllands Politikreds afprøves lige nu i samarbejde med Dialog Mod Vold i Aarhus samt Randers og Aarhus Krisecenter en mobil rådgivning i et interventionscenter mod partnervold. Når politiet rykker ud til husspektakler indhenter de så vidt muligt en samtykkeerklæring om, at interventionscentrets medarbejdere må kontakte familien indenfor 3 døgn. Centerets medarbejdere vil dermed yde den første støtte, vurdere situationen og afdække behovet for hjælp til alle familiens parter bl.a. i form af behandling til at stoppe volden.

Forsøg med behandlingstilbud til voldsudøveren

I tilknytning til ovenstående fik Socialforvaltningen i 2013 en budgetbevilling til 10 behandlingsforløb hos Dialog Mod Vold (DMV), som er en organisation, der behandler voldsudøvere gennem satspuljefinansiering. En evaluering af behandlingsforløbene i DMV viser, at 80 procent af de voldsudøvere, der gennemfører behandlingsforløbet, bryder helt med volden.

Midlertidigt bo- og behandlingstilbud til voldsudøvende mænd

Socialforvaltningen vurderer, at erfaringerne i Østjylland med fordel kan overføres til København. Desuden er det Socialforvaltningens erfaring, at behandlingsforløb, som blandt andet gennemføres af DMV, har en meget positiv effekt på voldsudøveren og hele familiens brud med vold.

Socialforvaltningen vurderer, at fokus på voldsudøveren bør udvides. Socialforvaltningen vil på den baggrund fremsætte et forslag til Budget 2015 om midlertidigt botilbud med professionel behandling til voldsudøvere. Årsagen til, at forslaget indeholder midlertidigt botilbud er med henblik på at understøtte en bedre anvendelse af bortvisningsloven. Forslaget vil blive udarbejdet i samarbejde med Københavns Politi.

Mål 1B.

Færre får ophold på krisecenter i forlængelse af udsættelse fra hjemmet

Sådan måler vi: Antallet af borgere, der kommer på krisecenter som følge af udsættelse skal være faldende. Der måles på udsættelser indenfor en periode af to år.

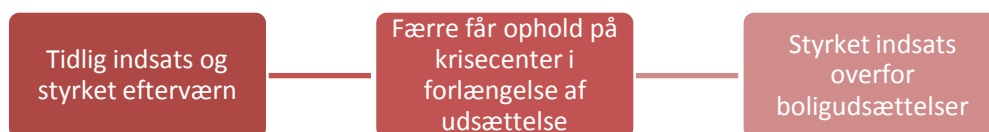
På Københavns Kommunes krisecentre er ca. hver tredje af de kriseramte borgere blevet udsat af sin bolig indenfor de sidste to år. Undersøgelser viser, at 18 procent af de borgere, der er sat ud af deres bolig, fortsat er hjemløse et år efter udsættelsen⁵. En stor andel af disse borgere forventes at få ophold på

---

⁵ SFI, 2012:27.

et krisecenter i en kortere eller længere periode. I 80 procent af tilfældene følger der børn med.

I figuren nedenfor er en oversigt over de konkrete aktiviteter, der skal sikre at færre får ophold på krisecenter på grund af udsættelse fra hjemmet.

AKTIVITET

Styrket indsats overfor boligudsættelser

Socialforvaltningens indsats for at forebygge udsættelser blev allerede med budget 2013 styrket markant med yderligere 8 boligrådgivere, en økonomisk rådgivning, sociale mentorer til de 18-25-årige samt specialiserede sagsbehandlere til det boligsociale område. Samtidig betyder en lovændring, at Socialforvaltningen nu bliver underrettet af de almene boligselskaber om samtlige rykkere for huslejebetaling for beboere, der har fået anvist en bolig indenfor det seneste år.

Det er Socialforvaltningens forventning, at disse indsatser vil være medvirkende til at mindske antallet af borgere, der kommer på krisecenter på grund af udsættelse.

Mål 1C.

Færre borgere genindskrives på et krisecenter

Sådan måler vi: Antallet af kvinder og familier på krisecentrene, der tidligere har været på krisecenter skal være faldende

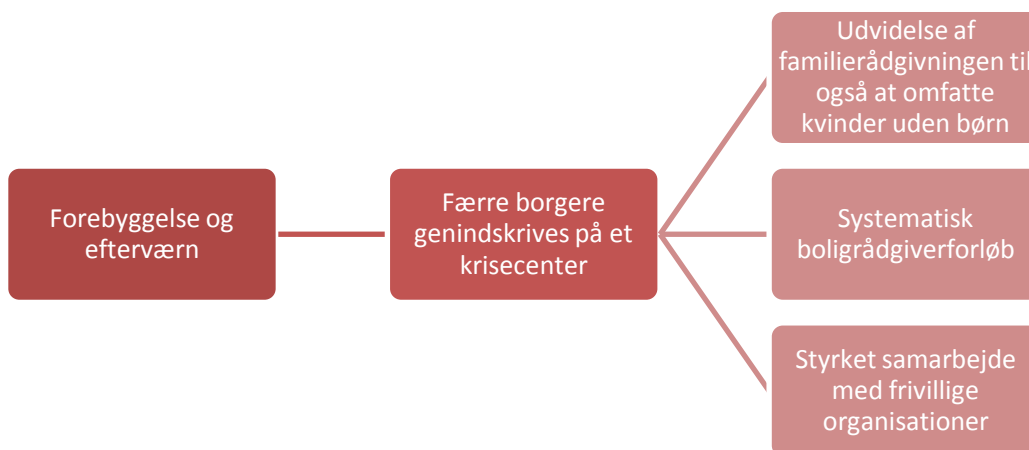
Vi ved, at volden fører til, at mange kvinder isolerer sig og mister kontakten til deres familie og venner.⁶ Tiden efter krisecentret er derfor meget sårbar. På landsplan er der omkring 35 procent, der vender tilbage til et krisecenter⁷. På Københavns krisecentre har ca. 15 procent også tidligere været på et krisecenter indenfor en tre-årig periode⁸.

⁶ Clemmesen, 2005.

⁷ Socialstyrelsen og LOKK, 2012 og 2011.

⁸ Socialforvaltningen vurderer, at gennemsnittet for Københavns Krisecentre nærmer sig landsgennemsnittet, hvis man havde stillet enslydende spørgsmål til kvinden; "Har du på et tidligere tidspunkt været på krisecenter"

For kriseramte borgere kan en kombination af mange forskellige problemer af såvel social, som psykisk og fysisk art betyde, at de mister overblikket over deres situation – nogle har måske aldrig har tilegnet sig evner til at bo i egen bolig. Mange mister overblikket over regninger og eksempelvis aftaler med jobcentret med sanktionering af kontanthjælp til følge. Der er derfor fare for, at de efter en periode i egen bolig mister boligen igen og vender tilbage til krisecenter igen. Vi vil derfor gerne støtte borgerne bedre i tiden efter et krisecenterophold for at forebygge, at de igen får behov for et krisecenterophold.

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Udvidelse af familierådgivningen til også at omfatte kvinder uden børn

Kommunerne skal tilbyde familierådgivning til voldsramte kvinder med børn på krisecentre.⁹ Familierådgiveren tilknyttes kvinden i slutningen af krisecenteropholdet og tilbyder kvinder med børn en helhedsorienteret rådgivning, som skal støtte kvinden og hendes børn i udflytningen fra krisecentret. I Socialforvaltningen har vi gode erfaringer med familierådgiverordningen, og vi oplever, at det nedsætter risikoen for genindskrivninger.

På den baggrund har Socialforvaltningen fremsat budgetønske til Budget 2014 med henblik på at udvide familierådgiverordningen, så ordningen også omfatter voldsramte kvinder uden børn på krisecenter. Effekten vil være en reduktion af antallet af genindskrivninger, da kvinder uden børn vil blive støttet i at fastholde egen bolig.

AKTIVITET

Systematisk boligrådgiverforløb

Der er i forvejen tilknyttet boligrådgivere til krisecentrene. Boligrådgiverne er målrettet kriseramte borgere, og boligrådgiverne støtter borgeren/familien den første tid og op til et år efter opholdet på krisecentret. Boligrådgivernes

⁹ Kommunerne er forpligtet til at yde familierådgivning, jf. servicelovens § 109, stk. 4.

opgaver er meget forskellige og rækker fra rådgivning og støtte til hjælp til praktiske ting i forbindelse med indflytning.

De positive erfaringer fra hjemløseområdet med at arbejde efter CTI-modellen (Critical Time Intervention) skal overføres til boligrådgiverindsatsen og supplere de erfaringer, boligrådgiverne allerede har. CTI-indsatsen er målrettet overgangen til egen bolig, hvor der ydes særlig støtte i den første periode efter, borgeren er flyttet ind. Med CTI-indsatsen får borgeren en koordinerende sagsbehandler, der sammen med borgeren tilrettelægger støtteforløbet ud fra en fast procesmodel. CTI-medarbejderen sikrer koordinering til andre planer, som kan være udarbejdet for borgeren i andet regi. Derudover yder CTI-medarbejderen praktisk og social støtte i hverdagen samt hjælper borgeren med at skabe et netværk, der kan støtte borgeren efter CTI-forløbets ophør.

AKTIVITET

Styrket samarbejde med frivillige organisationer

Beboerne på krisecentrene er i en meget vanskelig og sårbar situation og særligt børnene kræver en professionel tilgang. Der er behov for høj faglig ekspertise og erfaring med arbejdet med krisebearbejdning. Det er således ikke muligt at anvende frivillige i den daglige drift.

Socialforvaltningen vurderer dog, at et styrket samarbejde med frivillige kan styrke borgernes reintegration i civilsamfundet. Frivillige kan eksempelvis

- Være mentor eller voksenven i ikke-professionelle relationer
- Tilbyde deltagelse i aktiviteter i lokalområdet
- Afhjælpe ensomhed og isolation

Dette kan støtte borgerne i den første, sårbare periode efter krisecenteropholdet og dermed bidrage til at fastholde borgeren i den nye bolig/tilværelse.

Fokusområde 2:

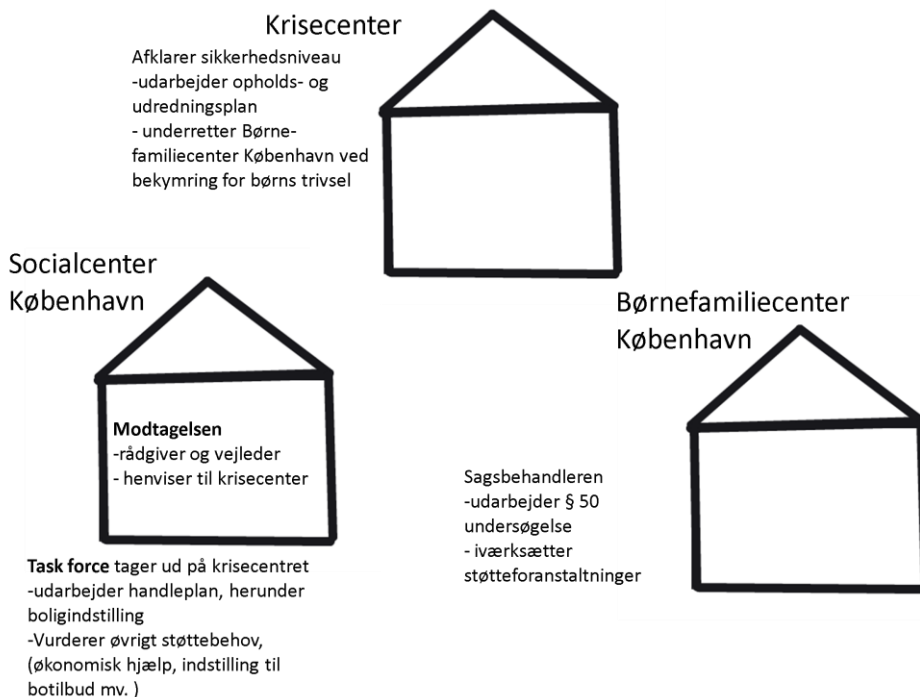
BEDRE MYNDIGHEDSARBEJDE

En forudsætning for at levere en indsats, der hjælper borgerne gennem de vanskeligheder de befinder sig i, er, at vi udfører myndighedsarbejde af høj socialfaglig kvalitet. Voldsramte kvinder og kriseramte borgere er præget af komplekse sociale vanskeligheder, og kan være i kontakt med myndighedspersoner fra flere af Socialforvaltningens myndighedscentre.

Der er eksempelvis myndighedsarbejde;

- Når Modtagelsen i Socialcenter København taler med en borger og skal vurdere, hvordan borgeren hjælpes bedst, og om krisecenter er den rigtige løsning
- Når sagsbehandleren besøger borgeren på krisecentret og i samarbejde med borgeren afdækker hvilke sociale udfordringer borgeren har, og om der skal indstilles til en bolig og/ eller hjælp til enkeltydelser
- Hvis borgerne har brug for yderligere støtte, eksempelvis hvis Hjemløseenheden skal indstille til et længerevarende botilbud efter servicelovens § 107 eller § 108 eller henvise til psykiatrisk behandling
- Når borgeren er i kontakt med en sagsbehandler i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i forbindelse med kontakthjælpsydelse eller beskæftigelsestilbud
- Når sagsbehandleren i Børnefamiliecenter København følger op på, at krisecentrene sender en underretning om et barn på et krisecenter

Der er på den måde flere enheder i spil for de voldsramte kvinder og kriseramte borgere, og det er afgørende, at indsatsen fra myndighedssiden sker i tæt samarbejde med krisecentrene og de øvrige myndighedsenheder og aktører, se også figuren nedenfor.

I Socialforvaltningen har vi gennem flere år haft fokus på myndighedsarbejdet for voldsramte kvinder og kriseramte borgere. Derfor har vi oprettet en særlig task force under Socialcenter Københavns hjemløseenhed, som tager ud på krisecentrene og taler med borgeren under krisecentrets trygge rammer. Men vi skal blive endnu bedre – særligt i forhold til myndighedens koordination med andre parter. Via det gode myndighedsarbejde skal borgerne støttes bedst muligt i at forbedre deres situation og få kontrol over eget liv.

Med dette fokusområde ønsker vi at fastholde fokus på, at voldsramte kvinder og kriseramte borgere, der kommer i kontakt med Socialforvaltningen, får en sagsbehandling af høj kvalitet. En helhedsorienteret og koordineret indsats stiller krav om løbende dialog, forventningsafstemning og gensidig forståelse af hinandens roller.

En helhedsorienteret og koordineret indsats fordrer, at der

- 1) Er overblik over sagen
- 2) At den sociale indsats løbende er koordineret imellem de forskellige aktører
- 3) At der sikres fremdrift i borgerens handleplan
- 4) At der sker en hurtig udredning og viderevisitation i komplicerede sager

Fokusområdet bidrager til strategiens mål om at begrænse tilgangen til krisecentrene gennem en tidlig opsporing af børn i familier med vold. Derudover vil et styrket myndighedsarbejde bidrage til en hurtig afklaring af borgernes situation og dermed en kortere opholdstid på krisecentret. De konkrete mål for dette fokusområde er:

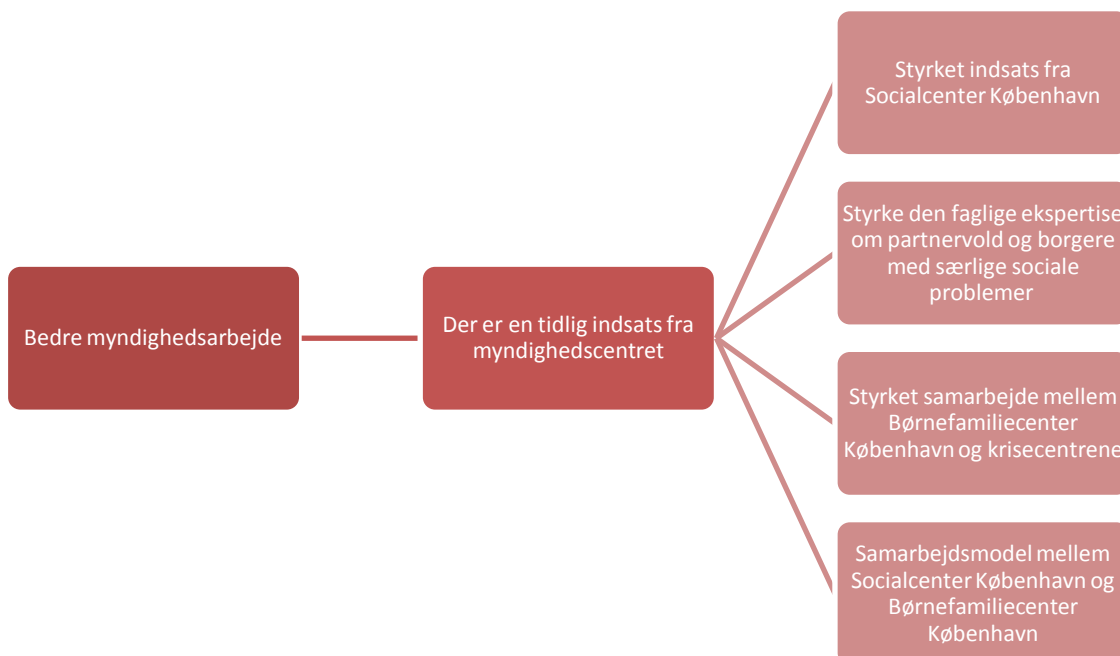
- Mål 2A. Der er en tidlig indsats fra myndighedscentret

Mål 2A. Der er en tidlig indsats fra myndighedscentret

Sådan måler vi: Der er en stigning i antallet af borgere, der får udarbejdet en § 141-handleplan og en opholdsplan indenfor en måned. Desuden måler vi på koordinationen af de to planer. Dels gennem en opfølgning på, om der afholdes møder på tværs af myndighedscenter og krisecenter indenfor en måned efter en borgers indskrivning samt gennem interviews af borgere

Socialforvaltningen har gennemført en analyse af lange ophold på krisecentrene for at belyse, hvordan vi undgår unødigt ventetid på krisecentrene. Analysen viser, at der er behov for en tidlig og tæt dialog mellem sagsbehandleren fra Socialcenter København og krisecentret, hvis opholdstiden skal reduceres. Vi ved også fra analysen, at sagsbehandlerens § 141-handleplan og krisecentrenes opholdsplan skal udarbejdes i koordination for at sikre en hurtig og effektiv indsats.¹⁰

Desuden ved vi på børneområdet, at mange børn på krisecentre har kontakt til Børnefamiliecenter København. Der er derfor behov for et styrket samarbejde dels mellem myndighedscentrene og dels mellem Børnefamiliecenter København og krisecentrene.

¹⁰ Socialforvaltningens egen analyse af borgere med en opholdstid på over 9 måneder.

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Styrket indsats på Socialcenter København

Indsatsen i forhold til at sikre en tidlig og koordineret indsats på tværs af krisecentrene og sagsbehandlere i Socialcenter København skal styrkes. Det er Socialforvaltningens vurdering, at hvis de lange ophold på krisecentrene skal reduceres, skal de udgående sagsbehandlere opnormeres.

Socialforvaltningen har derfor fremsat et budgetønske til Budget 2014 om en udvidelse på tre sagsbehandlere.

Flere sagsbehandlere vil sikre en tidligere forventningsafstemning mellem borger, krisecenter og sagsbehandler og en styrket koordination af handleplanerne. Dette vil bidrage til en hurtigere afklaring af borgerens behov og dermed et kortere forløb for borgeren. Konkret vil flere ressourcer udmøntes i:

- Et møde umiddelbart efter, at borgeren er flyttet ind, med deltagelse af borgeren, kontaktperson på krisecentret og sagsbehandleren
- At det indenfor 14 dage er afklaret om borgeren opfylder kriterierne for indstilling til en social bolig, eller om borgeren selv skal skaffe sig en bolig efter afslutning af krisecenteropholdet, og derfor skal gå i gang med at skrive sig op til en bolig med det samme
- Et fælles møde efter 4 uger, hvor sagsbehandlerens handleplan og krisecentrets opholdsplan drøftes med henblik på at skabe sammenhæng
- Opfølgning på handleplanen og opholdsplanen minimum hver 3. måned med deltagelse af borgeren, kontaktpersonen og sagsbehandleren.

Den styrkede indsats skal også bidrage til at sikre tidlig identifikation og udredning af borgere på krisecentre med komplekse problemstillinger. Disse borgere skal sikres en tidlig afklaring på tværs af krisecenter og myndighed, så de hurtigt kan visiteres videre til rette tilbud.

Derudover vil en opnormering af sagsbehandlerne øge opfølgningen på kvinder på andre krisecentre med henblik på at omvisitere kvinden til et af Københavns egne krisecentre, jf. fokusområdet om økonomisk balance og budgetoverholdelse. Det er gennem en styrket myndighedsindsats, at vi kan begrænse det årlige antal købte pladser på andre krisecentre. Investeringen i sagsbehandlere vil således sikre en styrket økonomisk styring af området.

AKTIVITET

Styrke den faglige ekspertise om partnervold og kriseramte borgere

Vold eller manglende bolig er kun nogle blandt mange problemstillinger, som Socialcentrets medarbejdere møder hos de borgere, der henvender sig for at få hjælp. Ofte oplyser borgerne ikke ved det første møde den reelle baggrund

for henvendelsen, men angiver eksempelvis blot, at der søges en anden bolig. Socialforvaltningens medarbejdere skal derfor klædes bedre på til at spørge ind til årsagen til henvendelsen. Socialforvaltningen vil

- Udarbejde en guide til relevante spørgsmål ved mistanke om vold eller andre problemer og hvad medarbejderne skal være opmærksomme på
- Afholde tværgående temadage om vold og kriseramte borgere
- Sikre overblik over de tilbud, der er til voldsramte kvinder og kriseramte borgere både i Socialforvaltningen og gennem private og satspuljefinansierede tilbud

AKTIVITET

Styrket samarbejde mellem Børnefamiliecenter København og krisecentrene

En undersøgelse af børns erfaringer på krisecenter påpeger, at kvaliteten af samarbejdet mellem de voksne omkring børnene er helt central i forhold til børnenes trivsel. Det gælder særligt samarbejdet mellem krisecentre og de kommunale myndigheder på børneområdet, og det gælder både samarbejdet før, under og efter opholdet på et krisecenter.

Bydelsorganiseringen af Børnefamiliecenter København betyder, at der er risiko for, at et barn på krisecenter kan have skiftende sagsbehandlere, hvis familien flytter krisecenter undervejs og/eller bydel efter opholdet på krisecentret. Dette ønsker Socialforvaltningen at kompensere for, så der skabes et kontinuerligt kontaktføreløb med sagsbehandleren. Krisecentrene og Børnefamiliecenter København arbejder i forvejen efter en fælles samarbejdsaftale. I denne vil Socialforvaltningen beskrive principper for, hvordan børn på krisecentrene bliver tilbudt en helhedsorienteret og særlig koordineret indsats.

AKTIVITET

Samarbejdsmodel mellem Socialcenter København og Børnefamiliecenter København

For at sikre en god og sammenhængende indsats på tværs af myndighedscentre vil vi tage initiativ til at revidere og kvalificere den eksisterende samarbejdsaftale mellem Børnefamiliecenteret og Socialcenter København. Blandt andet kan aftalen med fordel indeholde en beskrivelse af myndighedscentrenes kerneydelser, og den konkrete ansvarsfordeling, så borgerne på krisecentrene hurtigere kan få et overblik over hvilken sagsbehandler, der er den rette at kontakte i de enkelte tvivlstilfælde.

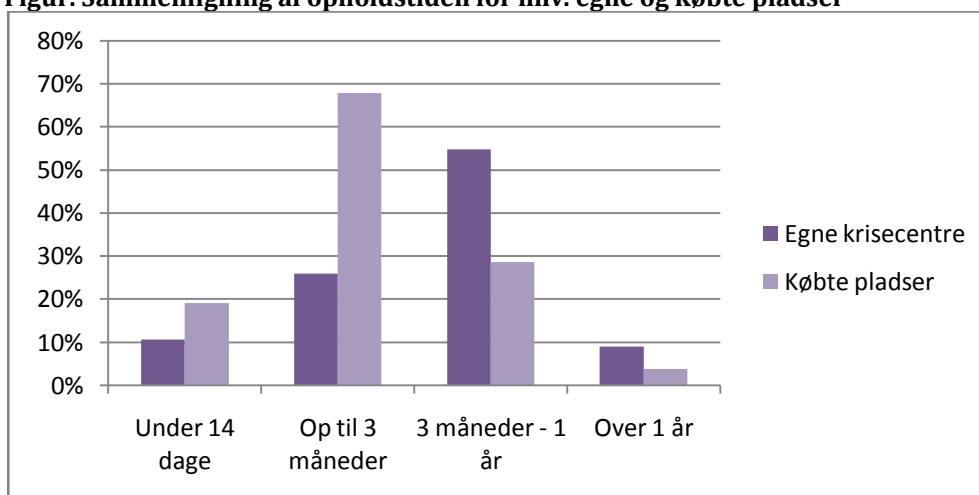
Fokusområde 3:

MÅLRETTET INDSATS PÅ KRISECENTRENE

Krisecentrene skal tilbyde borgerne kvalificeret støtte og rådgivning til at bearbejde krisen, der har ført til krisecenteropholdet og få redskaber til at få kontrol over eget liv efter krisecenteropholdet. Samtidig skal indsatsen være intensiv og effektiv, så borgerne hurtigt kommer tilbage eller videre i ny bolig.

Der er lang opholdstid på Københavns krisecentre. Også når man sammenligner med opholdstiden for københavnere på andre krisecentre, hvor vi køber pladsen, jf. figuren nedenfor;

Figur. Sammenligning af opholdstiden for hhv. egne og købte pladser

Socialforvaltningen kan ikke umiddelbart forklare den store forskel. Mulige forklaringer er, at de kvinder, der henvender sig på udenbys krisecentre ikke har samme sociale udfordringer, som de borgere, der henvender sig på Københavns krisecentre. Derudover er det som nævnt vanskeligt at finde en billig bolig i København, hvorfor et krisecenterophold kan være længere¹¹. Det er dog netop også den lange opholdstid på krisecentrene, som har et særligt fokus i strategien.

Som omtalt under mål 1C vedrørende genindskrivninger er antallet af genindskrivninger på Københavns krisecentre lavere end det landsdækkende gennemsnit. Socialforvaltningen vil derfor undersøge, om en længere opholdstid kan have en positiv effekt på genindskrivningsprocenten.

En forklaring formodes dog også at være den lavere normering. Krisecentrenes opgave er at støtte borgerne i starten af deres forandringsproces. Socialforvaltningens erfaring er, at der er størst effekt af indsatsen i begyndelsen af opholdet, hvor motivation til forandring er størst.

---

¹¹ Borgeres ophold på krisecentre er omfattet af statsrefusion, og Københavns Kommune får dækket 50 procent af udgifterne fra staten. I de tilfælde, hvor det vurderes, at formålet med opholdet på krisecentret er afsluttet, omregistreres borgeren, så der ikke opkræves refusion for denne del af opholdet.

For voldsudsatte kvinder er det vigtigt, at kvinden fra starten bliver klar over, at hun har andre alternativer end vold,¹² ligesom det for kriseramte borgere er vigtigt at give håb og starte forandringsprocessen op med det samme. Der skal derfor være en intensiv kontakt med borgerne lige fra begyndelsen. Københavns krisecentre har en lavere personalenormering end de øvrige krisecentre i landet. De københavnske krisecentres gennemsnitstakst – som dog indeholder samtlige af krisecentrenes udgifter – er halvdelen af landsgennemsnittet. Således er der færre ressourcer til at støtte borgerens forandringsproces. Dette medfører en længere periode, før borgeren er klar til at flytte tilbage i egen bolig.

Et krisecenterophold er dog en midlertidig løsning, mens kvinden er i fare eller indtil borgerens/familiens akutte situation er afklaret. Lange ophold øger risikoen for, at borgerne yderligere mister kontakt til det i forvejen svage netværk. Særligt for børnene er det vigtigt, at der så hurtigt som muligt findes en eventuel ny og varig løsning.

Dette fokusområde skal derfor bidrage til løsninger på den lange opholdstid. Socialforvaltningens mål med en målrettet indsats på krisecentrene er:

- Mål 3A: Færre borgere har en opholdstid på over 6 måneder

Mål 3A.

Færre borgere har en opholdstid på over 6 måneder

Sådan måler vi: Der er et fald i antallet af borgere, der opholder sig længere end 6 måneder på krisecenter

Når en kvinde udsættes for vold kan det have en række psykologiske konsekvenser, blandt andet traumeefterreaktioner, depression, skam og lavt selvværd. Disse efterreaktioner kan betyde, at den voldsudsatte mister overblikket over eget liv, og at verden kan virke kompliceret og uoverskuelig.¹³

Tilsvarende har de kriseramte borgere, der kommer til et krisecenter, ofte oplevet en forudgående periode med en kompleksitet af sociale problemer og stor usikkerhed omkring bolig og økonomi, som har gjort at der har mistet kontrollen over tilværelsen.

De voldsramte kvinder og kriseramte familier skal derfor have støtte til at få kontrollen over deres eget liv tilbage, herunder at få hjælp til:

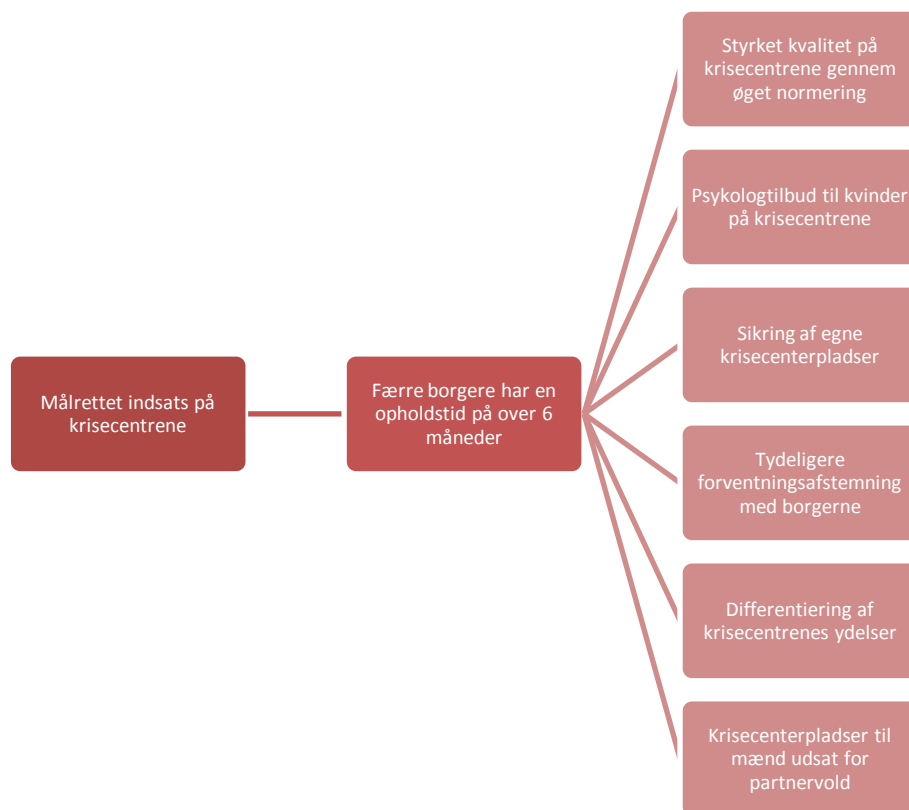
- at få overblik over økonomi og boligsituation
- at afklare job- og uddannelsesmuligheder
- at få overblik over andre behov for støtte eller behandling til medlemmer af familien
- at afklare forældrerollen og/ eller søge yderligere hjælp til at styrke forældreevnen, hvis der er behov for det
- at styrke netværk til at forebygge ensomhed og isolation

---

¹² Socialstyrelsen, 2011b.

¹³ Socialstyrelsen, 2011a.

Derudover hjælper krisecentrene med kontakt til for eksempel børnenes skole og institution, sundhedsplejerske, pædagogisk-psykologisk rådgivning mv.

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Styrket kvalitet på krisecentrene gennem øget normering

Det er en stor opgave at understøtte den forandringsproces, der skal til for at borgerne kan orientere sig mod et nyt liv. Borgerne er i en meget sårbar situation, der er ofte mange, komplekse problemstillinger, som kræver tillid til personalet, hvis borgerens situation skal udredes. For en optimal effekt af opholdet, skal borgerne tilknyttes en fast kontaktperson, så der bygges en solid tillidsrelation mellem kvinden og kontaktpersonen.

Socialforvaltningen har fremsat ønske til Budget 2014 med henblik på at øge personalenormeringen på krisecentrene. Det er Socialforvaltningens vurdering, at dette er nødvendigt for at sikre en høj faglighed på krisecentrene og tilstrækkelige personalemæssige ressourcer til at støtte borgerne hurtigt gennem opholdet.

En højere normering er central for en hurtig afklaring og rådgivning og dermed for til at forkorte opholdstiden på krisecentrene. En investering i normeringen, særligt på de krisecentre, med den laveste normering (i landet) og den længste opholdstid, kan forkorte opholdstiden. Flere medarbejdere giver mere tid til at sætte sig ind i borgerens udfordringer. Mange af familierne mangler fundamentale evner til at navigere i samfundet, og de mangler rådgivning til at få afklaret deres situation. Der er derfor også stor

sandsynlighed for, at familierne vender tilbage til Socialforvaltningen – enten til et krisecenter eller et andet af forvaltningens tilbud. En målrettet og effektiv indsats på krisecentrene kan derfor bidrage til at få afhjulpet situationen i familierne og sikre, at der findes en langvarig løsning.

Prisen for en ekstra medarbejder på krisecentrene svarer til de gennemsnitlige årlige udgifter til en plads på et andet krisecenter. En medarbejder skal således kunne nedbringe opholdstiden på krisecentret svarende til en plads, hvis udgiften skal betale sig.

Socialforvaltningen vurderer, at der er et stort potentiale for at nedbringe opholdstiden for de borgere, der har en opholdstid på over 9 måneder. En øget normering forventes således at reducere opholdstiden med op til 3 måneder. Dette vil frigive pladser til at omvisitere kvinder fra andre krisecentre til egne krisecenter, og det er Socialforvaltningens forventning, at en øget normering på krisecentrene kan frigive pladser svarende til et årligt køb på ca. 15 pladser på andre krisecentre (vi køber i dag svarende til 40 pladser). Investeringen vil derfor bidrage positivt til en bedre økonomisk styring af området. Dette afhænger dog også af en øget normering af de udgående sagsbehandlere, så de hurtigt kan omvisitere kvinder på andre krisecentre (hvor der ikke er forhold omkring kvinden, som betyder, at hun har behov for et ophold på et andet krisecentre).

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel ved udløbet bevilling)

Psykologtilbud til kvinder på krisecentre

Vold er skadeligt, og vold har store sociale og helbredsmæssige konsekvenser for kvinden. Samtidigt er det meget skadeligt for børn, der oplever volden. Krisecentrenes opgave er at støtte kvinden i at orientere sig mod et liv uden vold, men vi ved, at mange kvinder vender tilbage til deres voldelige partner, eller finder en ny voldelig partner senere i livet.

Satspulje-partierne har i 2013 afsat budget til 4 timers psykologhjælp til voldsramte kvinder på krisecentre. Resultaterne vil Socialforvaltningen anvende til at vurdere en fortsættelse af terapitilbuddet efter handleplanens udløb. Såfremt der er effekt af tilbuddet, vil Socialforvaltningen fremsætte ønskeforslag til Budget 2015. En evaluering af den lovpligtige psykologhjælp til børn på krisecentre gennemført af SFI¹⁴ viser, at der er størst effekt af psykologhjælpen, hvis moderen også tilbydes psykologhjælp. Dette vil også indgå i vurderingen af behovet for en fortsættelse af tilbuddet til kvinder.

AKTIVITET

Sikring af egne krisecenterpladser

For voldsudsatte kvinder er det først og fremmest nødvendigt at sikre, at hun og hendes børn ikke udsættes for ny vold, når først volden er ophørt. Hvis sikkerheden ikke er på plads, vil det optage både kvinden og barnet så meget, at det vil forstyrre krisecentrets arbejde. Socialforvaltningen har fået bevilget

---

¹⁴ Ankestyrelsen og SFI 2013

midler til at skabe sikre rammer på krisecentrene Egmontgården og Garvergården, så denne aktivitet kan finansieres indenfor den nuværende ramme.

En større sikkerhed forventes at bidrage til en bedre styring af området, da mange kvinder er opmærksomme på netop sikkerhedsniveauet på krisecentret og med den begrundelse har valgt Københavns krisecentre fra.

AKTIVITET

Tydeligere forventningsafstemning med borgerne

Socialforvaltningens mission siger, at "Vi skal skabe rum for, at alle københavnere, uanset livsvilkår, hver for sig og sammen kan få mulighed for at udfolde og realisere eget potentiale. Vi vil skabe forandring – vi vil skabe rammerne for, at borgerne kan ændre deres liv." Det betyder, at vi skal støtte borgerne i en udvikling, hvor de selv kan håndtere deres situation, der er således tale om hjælp til selvhjælp.

Det er derfor essentielt, at borgerne efter bedste evne deltager aktivt i den forandringsproces, der skal til for at orientere sig mod et nyt liv efter krisecenteropholdet.

Krisecenteropholdet er et midlertidigt botilbud, og borgeren er derfor forpligtet til at arbejde for at skaffe sig et mere permanent opholdssted herunder at gøre krav på nuværende bolig eller søge realistisk efter ny bolig. Denne forventning skal særligt tydeliggøres overfor de borgere, der ikke opfylder kravene for boligsocial anvisning.

Socialforvaltningen vil tydeliggøre borgerens eget ansvar, og indsatsen skal afspejle, at der er forventninger til en aktiv rolle i eksempelvis bolig- og jobsøgning. Konkret vil Socialforvaltningen:

- Skabe en tidlig forventningsafstemning om krisecentrets krav til borgerens samarbejde under opholdet
- Beskrive krisecenterforløbet tydeligere i kvalitetsstandarderne og eksplicitere, at der er tale om et midlertidigt forløb
- Sætte klare mål for borgerens ophold fra begyndelsen

AKTIVITET

Differentiering af krisecentrenes ydelser

Københavns kommune har det højeste antal krisecenterpladser i Danmark og er den eneste kommune i landet med flere krisecentre. Dette muliggør en mere differentieret indsats. Socialforvaltningen vil i løbet af 2013 og 2014 undersøge, om der kan skabes bedre løsninger for borgerne ved at differentiere indsatsen indenfor eller på tværs af krisecentrene i forhold til eksempelvis

- Borgere med anden etnisk baggrund end dansk, der udgør en stor andel af målgruppen på krisecentrene
- Unge voldsramte og unge med særlige sociale problemer

- Intensiteten af indsatsen. Om indsatsen på krisecentret kan inddeles i faser, så der eksempelvis er mere intensitet og kontakt til personalet i begyndelsen af opholdet end i slutningen af opholdet. Den lange ventetid på boliger betyder, at nogle borgere, hvor støtten kunne gives i egen bolig i stedet bliver nødt til at blive på krisecentret

AKTIVITET

Krisecenterpladser til mænd udsat for partnervold

Mænd udsat for partnervold er ikke beskrevet i lovgivningen. Servicelovens § 109 er rettet mod kvinder udsat for partnervold. Det fastslås i årlige rapporter om partnervold, at antallet af mænd udsat for partnervold er i stigning. Desuden oplever Dialog Mod Vold (DMV), som behandler voldsudøvere, at en femtedel af voldsudøverne er kvinder, som er voldelige overfor deres mand.

På de københavnske krisecentre oplever vi mænd, der henvender sig som følge af partnervold. Der er knyttet et stort tabu til situationen, og det er Socialforvaltningens vurdering, at der ikke er et tilstrækkeligt kvalificeret og målrettet tilbud til mænd, der er udsat for vold.

Socialforvaltningen vil derfor tage initiativ til at oprette særlige pladser til mænd. På baggrund af krisecentret Kvindehjemmets opsigelse af driftsoverenskomsten pr. 1.1 2013 har Socialforvaltningen etableret en række erstatningspladser. I første omgang skal fem af disse krisecenterpladser reserveres til mænd. Socialforvaltningen vil tage kontakt til Ligestillings- og Kirkeministeriet samt Social- og Integrationsministeriet med henblik på dialog om, hvordan Københavns Kommune kan bidrage til at metodeudvikle et tilbud til denne målgruppe, som er overset i lovgivningen og kommunerne i dag.

Fokusområde 4:

BØRN PÅ KRISECENTRENE

Der indskrives årligt ca. 520 børn på krisecentrene. Når et barn lever med vold i familien har det store konsekvenser. Både i forhold til barnets trivsel her og nu, men også i forhold til barnets udvikling og fremtid. Det er velbeskrevet, hvordan børn, der udsættes for vold, bliver traumatiserede og udvikler en række efterreaktioner. I løbet af de seneste 10 år er der også kommet større viden om, at det er lige så skadeligt for børn at overvære vold, som selv at være udsat for vold¹⁵. Undersøgelser viser også, at den væsentligste forklaringsfaktor i forhold til, om et barn selv bliver voldsudøver eller voldsoffer er, om barnet er vokset op med vold i familien¹⁶

Et særskilt fokusområde for børn på krisecentre betyder, at børn på krisecentre får øget opmærksomhed. Dels skal der større opmærksomhed på, hvordan vi griber tidligere ind hos familier med børn, der overværer (eller oplever) vold. Dels skal den generelle forebyggelse af vold styrkes gennem mere oplysning om voldens konsekvenser for dermed at støtte børn (og unge) i at bryde med et voldeligt mønster. Fokusområdet bidrager ikke direkte til strategiens målsætninger, men en øget kvalitet i indsatsen overfor børnene er efter Socialforvaltningens vurdering en vigtig investering for at sikre en god udvikling hos børn i udsatte familier. Målet for området er

- 4A: Børn, der har været på krisecenter, trives et år efter udskrivning

Mål 3A skal sikre, at børn på krisecentrene modtager en kvalificeret og helhedsorienteret indsats.

Mål 4A

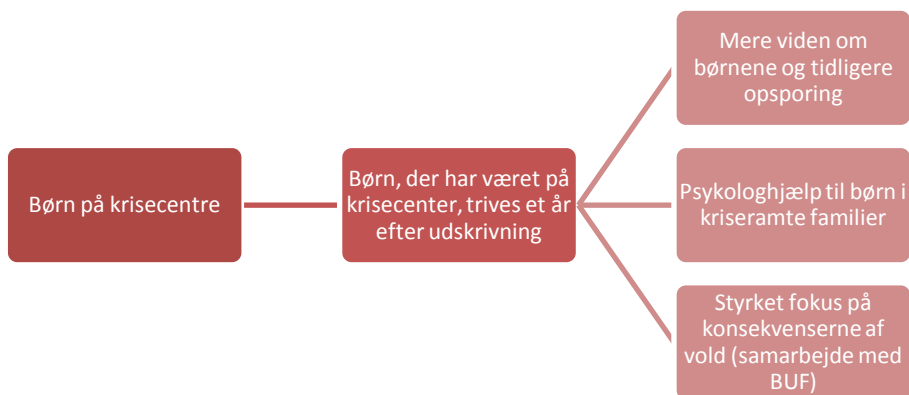
Børn, der har været på krisecenter, trives et år efter udskrivning

Sådan måler vi: Gennem familierådgiverne og boligrådgiverne spørger vi børnene, hvordan de har det. Desuden måler vi på, at krisecentrene sender en underretning til Børnefamiliecenter København indenfor 2 uger

---

¹⁵ Socialstyrelsen, 2011a.

¹⁶ Socialstyrelsen, 2011a.

Det er en meget stor belastning for et barn at vokse op i et miljø præget af vold. Det er især skadeligt, når volden sker i hjemmet – den base der skal være et sikkert og trygt sted at vokse op. Desuden kan den voldsramte mors reaktioner på traumerne af volden have betydning for hendes evne til at yde omsorg for barnet i kortere eller længere tid.

Forskning viser, at børn, der indskrives på krisecentre, har dårligere trivsel og helbred end børn generelt. Den dårlige trivsel gælder både i forhold til følelsesmæssige problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskab. Disse problemer ses ofte som følge af de forhold, barnet har levet under, forud for opholdet på krisecenter.¹⁷

Dertil kommer, at vi ved, at 62 procent af de børn, der indskrives på et krisecenter, har eller får en sag i Børnefamiliecenter København, enten før (18 procent), i forbindelse med (41 procent) eller efter krisecenteropholdet (3 procent).¹⁸ Der er derfor tale om en særlig udsat gruppe af børn.

AKTIVITET

Mere viden om børnene og tidligere opsporing

Vi kan se, at vi kender en del af børnene inden, familien kommer til krisecentret. Af det samlede antal børn, der kommer på krisecenter, kender Børnefamiliecenter København til de 18 procent i forvejen. For 40 procent af børnene gælder det, at der enten bliver sendt en underretning fra krisecentret til og/eller, at der oprettes en sag i Børnefamiliecenter København i forbindelse med, at familien opholder sig på krisecentret. Socialforvaltningen vurderer på den baggrund, at der er behov for et skærpet fokus på, hvordan vi kan støtte familier med vold samt kriseramte borgere på et tidligere tidspunkt.

¹⁷ Socialstyrelsen og LOKK, 2012.

¹⁸ Socialforvaltningens egne data fra BUS (børne- og ungesystemet)

Vi mangler her konkret viden om børnegruppen i forhold til at målrette indsatsen og gribe tidligere ind. Vi skal derfor i 2013 og 2014 blive klogere på børnene. Dette vil vi gøre gennem analyser af de borgere/familier, vi ser på krisecentrene, så vi kan få et billede af, hvordan vi kan sikre en tidligere opsporing.

AKTIVITET (forudsætter budgettilførsel)

Psykologtilbud til børn i kriseramte familier

Børn, der følger sin voldsramte mor på krisecenter er gennem lovgivningen sikret ret til psykologhjælp til krisebehandling i 4-10 timer i løbet af krisecenteropholdet. Det er Socialforvaltningen vurdering, at børnene profiterer rigtig godt af et behandlingsforløb under krisecentret. Ligeledes er psykologordningen blevet evalueret af Socialstyrelsen, og både børn og mødre oplever ordningen som god, og at psykologhjælpen har en positiv virkning på børnene.¹⁹ Hjælpen bidrager således til børnenes trivsel og udvikling på lang sigt.

Børn i kriseramte familier (ikke konstateret vold) er ikke berettiget et tilsvarende tilbud om psykologhjælp. Det er 80 procent af kriseramte borgere, der har børn med. Vi ved, at børn, der oplever at blive sat ud af boligen føler sig fysisk og psykisk utilpasse. De føler sig stigmatiserede og isolerede og mister relationer.²⁰ Børnene har oplevet, at familien er blevet sat ud af deres bolig eller ikke har haft et fast sted at overnatte og er blevet taget ud af deres vante omgivelser i form af daginstitution og skole. Forældrene er ofte karakteriseret ved at have en kombination af flere sociale problemer og manglende overskud til at støtte børnene. Disse børn oplever derfor på tilsvarende vis som børn, der oplever vold, at få fjernet oplevelsen af en tryk og velkendt base.

Det er på den baggrund Socialforvaltningens vurdering, at børn indskrevet med forældre, der ikke har oplevet vold, har lige så stort et behov for et krisebehandlingsforløb hos en psykolog. Socialforvaltningen vil på den baggrund fremsætte et budgetønske til Budget 2015 med henblik på at tilbyde disse børn psykologhjælp.

AKTIVITET

Styrket fokus på konsekvenserne af vold (samarbejde med BUF)

Socialforvaltningen ønsker også at styrke fokus på de børn og unge, der lever i familier med vold i egen bolig. Landsdækkende undersøgelser peger på en stigende tendens blandt unge mennesker, der oplever kærestevold.²¹ Der er derfor dels behov for generel oplysning til børn og unge om konsekvenserne af vold, og de muligheder der er for at søge hjælp. Dels er der behov for at styrke den opsøgende og tidlige indsats i forhold til børn der lever med vold i hjemmet. På den baggrund vil Socialforvaltningen styrke samarbejdet med Børne- og Ungdomsforvaltningen på en række områder:

---

¹⁹ Ankestyrelsen og SFI, 2013.

²⁰ SFI, <http://www.sfi.dk/Default.aspx?ID=11341>

²¹ Statens Institut for Folkesundhed 2012

- En skolesocialrådgiver fra Børnefamiliecenter København er tilknyttet Børne- og Ungdomsforvaltningens ressourcecentre på alle skoler og udvalgte ressourcecentre i Børne- og Ungdomsforvaltningens dagtilbudcentre har tilknyttet daginstitutionssocialrådgivere. Daginstitutionssocialrådgiverne er særligt opmærksomme på børn, der lever med vold. Skolesocialrådgiverordningen er finansieret til og med 2014 (Budget 11). Socialrådgivere i daginstitutioner er finansieret til og med 2016, i 2014 bortfalder halvdelen af finansieringen dog (Budget 11 og 13)
- Der skal afholdes 1-2 årlige temadage på tværs af Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen med fokus på konsekvenserne af vold (finansieret af Socialministeriet via midler fra Projekt forebyggelseskommuner i 2013. Herefter forsøges midlerne fundet indenfor Socialforvaltningens egen ramme)
- Der udarbejdes retningslinjer for, hvordan medarbejderne i Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen skal håndtere underretningspligten i forhold til vold (inden for rammen)
- Der udarbejdes film om vold i hjemmet med tilhørende oplysningskampagne og undervisningsmateriale "Sig det som det er" målrettet skolerne (finansieret i Budget 2013)
- I Børne- og Ungdomsforvaltningens årlige trivselsundersøgelse – Københavnerbarometeret – der gennemføres blandt alle folkeskoleelever fra 4.-9. klasse, spørges eleverne til vold i hjemmet i betydningen af vold mod dem selv. I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet kommer der en liste op over hjælpemuligheder, som eleven kan printe ud og tage med. Skolen ressourcecenter, herunder skolesocialrådgiveren, understøtter desuden skolens opfølgning på trivselsundersøgelsen og der er udarbejdet en vejledning til lærerne om, hvordan de kan guide eleverne til at få hjælp

Fokusområde 5:

ØKONOMISK BALANCE OG BUDGETOVERHOLDELSE

Københavns Kommune har det højeste antal krisecenterpladser pr. indbygger. Således udgør Københavns Kommunes pladsandel i forhold til det samlede antal krisecenterpladser i landet knap 30 procent. Borgerne i Københavns Kommune udgør til sammenligning ca. 10 procent af den danske befolkning. Alligevel har krisecenterområdet i flere år været udfordret af et merforbrug til køb af pladser på andre krisecentre. Merforbruget skyldes en stigning i antallet af købte pladser – den senest årrække har København således udvidet kapaciteten år for år.

Med dette fokusområde vil Socialforvaltningen sætte fokus på at skabe balance på krisecenterområdet og sikre budgetoverholdelse ved at reducere det samlede behov for antal krisecenterpladser. Indsatsen i forhold til at reducere antallet af krisecenterpladser hænger tæt sammen med aktiviteten i de andre fokusområder, og det er Socialforvaltningens vurdering, at der gennem investeringer på området kan opnås et ændret fokus i indsatsen, hvor borgere i højere grad støttes i eget hjem i stedet for på et krisecenter. Ad den vej skal behovet for krisecenterpladser til københavnske borgere nedbringes.

I første omgang er Socialforvaltningens mål at reducere kapaciteten ved at købe færre pladser på andre krisecentre og sælge færre københavnske pladser til ikke-københavnere. På sigt er Socialforvaltningens vurdering, at forvaltningens egen kapacitet kan reduceres. I første omgang er det dog ikke muligt at oprette den økonomiske balance og budgetoverholdelse gennem omlægning indenfor de nuværende økonomiske rammer.

- Mål 5A: Købe færre pladser på udenbys krisecentre
- Mål 5B: Sælge færre pladser til andre kommuner

Mål 4A

Købe færre pladser på udenbys krisecentre

Sådan måler vi: Udgifterne til køb af pladser skal være faldende

Socialforvaltningen oplever et stigende udgiftspres på krisecenterområdet. Set over perioden 2009 til 2012 er udgifterne til køb af pladser på andre krisecentre støt stigende, jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1. Udvikling i udgifter til køb af krisecenterpladser, t.kr.

1000 kr. 2013 p/l	2009	2010	2011	2012	2013 (prognose)
Køb, krisecentre	17.727	19.128	25.715	23.315	34.710
Refusion	8.863	9.564	12.857	11.657	17.355
Udgifter, netto	8.864	9.564	12.858	11.658	17.355

Udviklingen i udgifter skyldes en stigende aktivitet i perioden – siden 2010 har København fordoblet antallet af købte pladser på andre krisecentre, jf. tabel 2. Her fremgår det, at udviklingen i udgifter skyldes udviklingen i antallet af købte pladser.

Tabel 2. Udvikling i antal og enhedspris vedr. af krisecenterpladser, t.kr.

1000 kr. 2013 p/l	2010	2011	2012	2013 (prognose)
Antal købte pladser, årligt	30	46	39	62
Enhedspris	635	563	604	577
Samlede udgifter	19.128	25.715	23.315	34.710

I samme periode har anvendelsen af Københavns egne krisecentres kapacitet været jævn med en næsten fuld belægning hvert år.

Tabel 2. Udvikling i belægning antal og enhedspris vedr. af krisecenterpladser, t.kr.

	2010	2011	2012	2013 (pr. juni)
Kapacitet	217	216	214	187*
Belægning	88 %	96 %	92 %	91

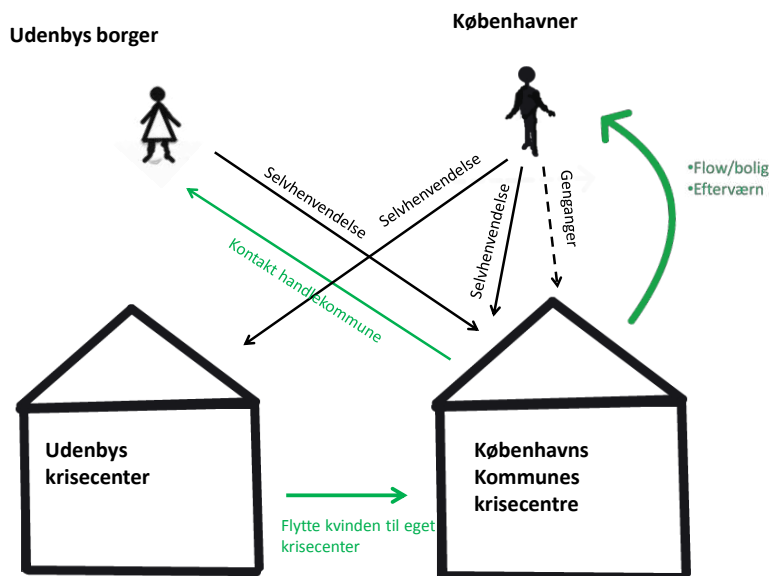
* Krisecenter Kvindehemmet har opsagt overenskomsten med Københavns Kommune pr. 2013, hvorfor kapaciteten er reduceret i 2013.

Der har således været en markant udvikling af Københavns samlede antal krisecenterpladser.

Selvhenvendelsesprincippet på krisecenterområdet er med til at begrænse kommunens styringsmuligheder. Det følger af selvhenvendelsesprincippet, indlagt i servicelovens § 109 og § 110, at borgeren selv kan henvende sig på et krisecenter og blive indskrevet af krisecentrets leder, i første omgang uden kommunens medvirken. Som udgangspunkt er kommunen efterfølgende forpligtet til at afholde udgiften for krisecenteropholdet, hvor krisecentret selv fastsætter taksten. Socialforvaltningen har derfor ikke mulighed for at styre hvilket krisecenter, borgeren indskrives på og dermed heller ikke på samme måde mulighed for at styre serviceniveau og kapacitet.

Illustration af styring af krisecenterområdet.

De grønne pile er kommunens styringsmuligheder

AKTIVITET

Omvisitere kvinder fra udenbys krisecentre til egne pladser

Socialforvaltningen køber i gennemsnit hvad der svarer til 40 pladser årligt på udenbys krisecentre, og disse pladser er gennemsnitligt dobbelt så dyre, som de pladser, Socialforvaltningen selv driver eller pladserne på de krisecentre, forvaltningen har driftsoverenskomst med. En del af disse kvinder er i fare og kan derfor ikke være på et krisecenter i København. Der er dog mange kvinder, som vil drage nytte af den støtte, vi kan give på vores egne krisecentre.

Det er afgørende for Socialforvaltningens muligheder for styring af området på køb af pladser, at forvaltningen kan omvisitere selvhenvendende borgere på udenbys og private tilbud til egne københavnske tilbud i tilfælde, hvor der ikke er særlige forhold, der tilsiger behov for et fortsat udenbys ophold.

Udgangspunktet for enhver omvisitering vil i alle tilfælde være den enkelte borgers behov. Socialforvaltningen har efter serviceloven kompetencen til at træffe afgørelse om hvilket tilbud, der skal tilbydes københavnske borgere, der har henvendt sig på udenbys eller private tilbud. Ved valget af tilbud er det efter loven en mulighed at inddrage økonomiske hensyn. Omvisitering til egne tilbud er således en forudsætning for overholdelse af budgettet. Derudover det en grundforudsætning for omvisitering til egne tilbud, at der konkret er ledige pladser på egne tilbud.

Omvisiteringen til egne tilbud skal ses i sammenhæng med fokusområdet Målrettet indsats på krisecentrene, hvor der ønskes en opnormering på krisecentrene. Dette vil give et markant kvalitetsløft til kommunens egne krisecentre.

Omvisitering forudsætter også, at der er ledige pladser på egne krisecentre. Indsatsen hænger derfor tæt sammen med at reducere den lange opholdstid på kommunens egne krisecentre. Ligeledes forudsætter indsatsen, at den udgående sagsbehandlerenhed i Socialcenter København opnormeres, så der kan ske en hurtig opfølgning på de kvinder, der lader sig indskrive på udenbys krisecentre.

AKTIVITET

Styringsmuligheder indenfor rammerne af selvhenvendelse

Det er generelt en udfordring for handlekommunen, at kommunen ikke har indflydelse på serviceniveauet for borgerne i de tilfælde, hvor kommunen ikke har kendskab til, at borgeren er indskrevet på et udenbys krisecenter og således modtager en ydelse som skal betales af handlekommunen.

Socialforvaltningen vil undersøge muligheden for at styrke den økonomiske styring med respekt for selvhenvendelsesprincippet. Blandt andet vil Socialforvaltningen igangsætte en drøftelse med Kommunernes Landsforening og give input til den kommende undersøgelse foretaget af Rigsrevisionen. Eksempelvis kan der afsøges muligheder for at indføre et loft for taksten på krisecentrene.

En væsentlig faktor for, hvor kvinderne henvender sig, er relateret til borgerens betaling for opholdet. I Københavns Kommune opkræves der en dagstakst, som borgeren skal betale for opholdet. Flere private krisecentre vælger at lade handlekommunen stå for opkrævningen af opholdsbetalingen. Dette betyder ofte i praksis, at borgerne ikke betaler opholdsbetaling, da der kan være et stort administrativt arbejde i forhold til at indhente betalingen fra borgeren. Det er i den forbindelse Socialforvaltningens vurdering, at borgere i en eventuel valgsituation vil vælge det krisecenter, hvor der ikke opkræves direkte opholdsbetaling. Dette kan således være med til at gøre Københavns krisecentre mindre attraktive. Socialforvaltningen vil undersøge muligheder for at ensrette retningslinjerne for opkrævning af opholdsbetalingen, så dette ikke udgør et konkurrenceparameter krisecentrene imellem.

Mål 5B

Sælge færre pladser til andre kommuner

Sådan måler vi: Opholdslængden på pladser, som andre kommuner køber, skal være faldende

Socialforvaltningen sælger også mange pladser på egne krisecentre, og i gennemsnit er 20 procent af krisecenterpladserne anvendt af andre kommuners borgere. Borgerne fra andre kommuner har desuden en lang opholdstid. Det er en uheldig udnyttelse af kapaciteten, når vi sælger mange pladser billigt og køber mange pladser dyrt.

AKTIVITET

Styrket dialog med andre kommuner om at få borgerne hjem

Socialforvaltningen oplever, at det ikke er alle kommuner, der prioriterer en hurtig opfølgning på borgere på københavnske krisecentre.

På lige fod med københavnere på krisecentrene er der behov for at at reducere opholdstiden for borgere fra andre kommuner. Socialforvaltningen vil derfor tage initiativ til en styrket kommunikation med andre kommuner med henblik på at få deres borgere hjem.

Tværgående fokusområde:

EN MERE VIDENSBASERET UDVIKLING OG PRAKSIS

Socialforvaltningen vil arbejde mere videns- og evidensbaseret på området for voldsramte kvinder og kriseramte borgere. Det vil vi, fordi vi vil sikre os størst mulig effekt for borgerne samt, at ressourcerne anvendes bedst muligt.

Derfor har Socialforvaltningen de seneste år arbejdet på at indføre effektbaseret styring og -læring som et bærende styringsprincip i forvaltningen. Desuden arbejder vi målrettet på at styrke vidensgrundlaget for vores indsats. Fokusområdet "En mere vidensbaseret udvikling og praksis" spiller en væsentlig rolle i at understøtte dette styrings- og læringsparadigme ved at fastholde organisationens opmærksomhed på, hvad der virker, hvordan, for hvem og under hvilke betingelser.

Vidensbaseret policy-udvikling og vidensbaseret praksis

I dette fokusområde opereres der med to forskellige – men forbundne – niveauer: En mere vidensbaseret policy-udvikling og en mere vidensbaseret praksis.

- Med en *vidensbaseret policy-udvikling* menes der, at der skal ligge viden – gerne evidens – til grund for den overordnede retning, som vi ønsker at udvikle området for voldsramte kvinder og kriseramte borgere
- En *vidensbaseret praksis* betyder, at de metoder, der anvendes i det konkrete arbejde med voldsudsatte kvinder og kriseramte borgere, i videst muligt omfang skal være baseret på evidens

Socialforvaltningen ønsker med denne strategi at forfølge begge niveauer. Nedenfor beskrives, hvordan vi konkret vil arbejde med vidensbaseret policy-udvikling og en mere vidensbaseret praksis.

Vidensbaseret policy-udvikling

En mere vidensbaseret policy-udvikling handler om, at de overordnede retninger, vi fastsætter, skal tage afsæt i viden om hvilke forhold, der er væsentlige for at hjælpe voldsramte kvinder og kriseramte borgere. At understøtte en mere vidensbaseret policy-udvikling betyder, at de retninger og mål, som strategien udstikker, skal udspringe af den bedst tilgængelige viden. Strategiens satsning på tidlig indsats, styrket efterværn, målrettet indsats for borgerne samt fokus på børn mv. er således valgt, fordi forskning og erfaringer har identificeret disse elementer som afgørende. Dels for, at voldsramte kvinder og deres børn kommer gennem krisen og bryder med volden, og dels for at kriseramte borgere kommer ud af krisen og opnår et bedre funktionsniveau. Se desuden bilag 3 "Baggrund om målgruppen".

Vidensbaseret praksis

For at få en mere vidensbaseret praksis vil vi med strategien arbejde på, at de konkrete indsatser, vi sætter i gang, er baseret på den bedst mulige viden, så vi med størst mulig sikkerhed kan forvente, at indsatserne bidrager til at nå de ønskede mål.

På de områder, hvor det er muligt, arbejder Socialforvaltningen målrettet på at videreudvikle metoder og sætte indsatser i værk, hvor der er dokumentation for, at indsatsen har en god effekt/virker. Eksempler på dette er krisecentrenes særlige fokus på sikkerhedsplanlægning, og at kvinden og børn føler sig sikre. Socialforvaltningen har selv udgivet pjecen Risikovurdering og sikkerhedsplanlægning i arbejdet med voldsudsatte kvinder, som beskriver situationen for kvinder udsat for vold, og hvad der skal til for at støtte dem i bearbejdelsen af volden. Vi ved, at kvinden først og fremmest skal føle sig sikker, og der foretages indledningsvist en risikovurdering og en sikkerhedsplanlægning. Et andet eksempel er krisecentrenes metoder i forhold til at bearbejde såvel den voksne som børnenes oplevelser med vold, samt familierådgiver- og psykologordningen på krisecentrene.

De voldsramte kvinder og kriseramte borgere, vi møder på krisecentrene, kendes også i Socialforvaltningens børnefamilieenheder. Det er enlige og familier med komplekse problemstillinger, hvor der kan være alvorlig bekymring for den/de voksne i familien pga. f.eks. psykisk sygdom og bekymring for børnenes udvikling og adfærd. Her arbejdes der med en række forskellige metoder i krisecentrene og i børnefamilieenhederne, som gensidigt vil kunne inspirere hinanden og evt. koordineres i forhold til de enkelte borgere, således at krisecentrenes arbejde med borgerne bliver en naturlig indledning til det videre arbejde med familien i børnefamilieenheden. Både i forhold til voldsramte kvinder og kriseramte borgere, vil der også kunne hentes inspiration i erfaringer fra hjemløse- og psykiatriområdet, som kan overføres til området.

Ny viden er på vej i Socialforvaltningen

Socialforvaltningen har i løbet af 2012 implementeret Forandringskompasset på krisecentrene, der måler om vores hjælp til den enkelte borger virker, som den skal. Den kommende tid får vi en masse viden om borgernes forandringsproces under deres krisecenterophold. Dette redskab er derfor afgørende i forhold til at følge effekten af indsatsen.

Krisecentrene er som en del af Socialforvaltningens akkrediteringsproces i gang med en nærmere beskrivelse af deres målgruppe og de metoder de anvender i arbejdet. Akkrediteringsprocessen kan derfor sammen med forandringskompasset bidrage til at få mere viden om hvilke metoder der virker bedst i krisecenterarbejdet.

Derudover har Socialforvaltningen implementeret et udredningsværktøj til myndighedens sagsbehandlere – VUM (Voksenudredningsmetoden). Metoden giver redskaber til at målrette arbejdet med borgerens handleplan, og blandt andet arbejdes der med at formulere præcise og konkrete mål for indsatsen, så det bliver tydeligt på tværs af medarbejdere og enheder, hvad der er vigtigt i forhold til den enkelte borger.

Endelig bliver der implementeret et nyt IT-system, som letter deling af relevant viden mellem for eksempel botilbud og myndighed.

Disse nye værktøjer vil alle bidrage til et fælles udgangspunkt og sprog om borgerne på tværs af krisecentrene og myndigheden.

Nedenfor beskrives de aktiviteter, vi konkret vil sætte i gang.

AKTIVITET

Styrket vidensarbejde på tværs af krisecentrene og myndighedscentrene

Socialforvaltningen har en fordel ved at have flere krisecentre og myndighedscentre med stor ekspertise. Vi kan derfor udvikle viden om hvilke metoder, der har virkning for hvilke grupper. Blandt andet har Socialstyrelsen i samarbejde med en række kommuner udviklet og afprøvet forskellige metoder, som tager højde for borgernes konkrete situation. Disse metoder vil vi afprøve. Særligt skal vi have fokus på, hvordan vi kan sikre en tidligere indsats. Vi skal blive bedre til at opspore familier med store, sociale udfordringer.

Vi vil derfor:

- Kortlægge egen og ekstern viden om metoder til at støtte borgerne i at bryde med den situation, der har ført til krisecenteropholdet
- Kortlægge viden om målgruppens behov. Vi skal have et endnu bedre billede af de voldsramte kvinder og kriseramte borgere og deres problematikker
- Skabe viden om, hvordan vi kan sikre en tidligere opsporing samt viden om, hvad den forebyggende indsats skal indeholde

Generelt har vi endnu kun lidt erfaring med at arbejde evidens- og vidensbaseret på det sociale område. Der er dog ved at være mange erfaringer fra både Socialforvaltningens hjemløsestrategi, psykiatriområdet og børneområdet.

AKTIVITET

Inspiration fra vidensbaserede metode fra hjemløseområdet

Fra Socialforvaltningens hjemløsestrategi kan vi påvise dokumenteret effekt i forhold til at støtte socialt udsatte voksne. Det er Socialforvaltningens vurdering, at metoderne ikke kun skal knyttes til hjemløshed, og vi vil derfor tilpasse og overføre metoderne til krisecenterområdet.

AKTIVITET

Inspiration fra vidensbaseret metode fra psykiatriområdet

Socialforvaltningen har også gode erfaringer fra "Minvej"-projektet på psykiatriområdet. Minvej er både en metode og et konkret tryghedsskabende værktøj, som den enkelte med en sindslidelse kan bruge i sin hverdag, og blive klogere på mønstrene i forhold til sindslidelsen og på handlemuligheder. Der er erfaring med, at Minvej forebygger tilbagefald og derfor medvirker til at skabe tryghed for både det enkelte menneske med en sindslidelse, for netværket og for de professionelle samarbejdspartnere.

Det er tilsvarende en risiko, som vi oplever i forhold til voldsramte kvinder, som kan have svært ved at overskue en ny hverdag og vender tilbage til voldsudøveren. Vi vil overføre erfaringerne fra Minvej til krisecentrene. Vi vil i den forbindelse undersøge, om der kan søges midler til at udvikle en tilsvarende app til de voldsramte kvinder, der har været på krisecenter, så det kan indgå som en del af efterværnet.

AKTIVITET

Inspiration fra vidensbaseret metode fra børneområdet

På børneområdet arbejdes der med flere metoder, som med fordel kunne inspirere eller tilpasses krisecenterområdet. Der er bl.a. gode erfaringer med metoden Signs of Safety, hvor formålet er at belyse udfordringer, bekymringer og ressourcer i arbejdet med familien, samt formulere konkrete mål for det videreforløb. Desuden er der god erfaring med metoder, hvor der lægges vægt på inddragelse af netværket i arbejdet med at løse familiens vanskeligheder, og med metoder, der har fokus på opøvnning og træning af forældrekompetencer eks. metoden "De utrolige år", samt med flerfamilieforløb til familier med komplekse problemstillinger.

Bilag 1. Oversigt over finansiering af strategien

Fokusområde	Mål	Aktivitet	Finansiering	Effekt	
1: Tidlig indsats og styrket efterværn	1A: Færre voldsudsatte kvinder kommer på krisecenter	Kommunal åben, anonym rådgivning om vold	Ikke finansieret	Begrænse tilgangen til krisecentre samt styrke brugen af egne pladser	
		Samarbejde med frivillige organisationer om tidlig støtte til kvinder med anden etnisk baggrund	Finansieres inden for rammen	Begrænse tilgangen til krisecentrene gennem alternativ støtte	
		Bortvisning af voldsudøver / midlertidig botilbud til voldsudøvende mænd	Ikke finansieret	Bryde med volden tidligere og begrænse tilgangen til krisecentre	
	1B: Færre kommer på krisecenter i forlængelse af udsættelse fra hjemmet	Styrket indsats overfor boligudsættelser	Finansieres inden for rammen	Bedre støtte i hjemmet og begrænse tilgang til krisecentre	
		1C: Færre genindskrives på krisecenter	Udvidelse af familierådgivningen til også at omfatte kvinder uden børn	Indgår som budgetønske til Budget 2014	Begrænse antallet, der vender tilbage til krisecentrene
	Systematisk boligrådgiverforløb		Finansieres inden for rammen	Begrænse antallet, der vender tilbage til krisecentrene	
	Styrket samarbejde med frivillige organisationer		Finansieres inden for rammen	Begrænse antallet, der vender tilbage til krisecentrene	
	2: Bedre myndighedsarbejde	2A: Der er en tidlig indsats fra myndighedscentret	Styrket indsats fra Socialcenter København	Indgår som budgetønske i Budget 2014	Hurtigere afklaring og kortere opholdstid
			Styrke den faglige ekspertise om partnervold og kriseramte borgere	Finansieres inden for rammen	Tidligere opsporing med mulighed for at begrænse tilgang til krisecentrene

		Styrket samarbejde mellem Børnefamiliecenter København og krisecentrene	Finansieres inden for rammen	Hurtigere afklaring og kortere opholdstid
		Samarbejdsmodel mellem Socialcenter København og Børnefamiliecenter København	Finansieres indenfor rammen	Tidligere opsporing samt kortere opholdstid
3: Målrettet indsats på krisecentrene	3A: Færre borgere har en opholdstid på over 6 måneder	Styrket kvalitet på krisecentrene gennem øget normering	Indgår som budgetønske til Budget 2014	Bedre støtte under opholdet og kortere opholdstid
		Psykologtilbud til kvinder	Ikke finansieret (finansieres i 2013 via satspuljemidler)	Bedre støtte under opholdet og kortere opholdstid
		Differentiering af krisecentrenes ydelser	Finansieres indenfor rammen	Kortere opholdstid
		Sikring af egne krisecenterpladser	Er bevilget	Mere attraktive pladser og færre henvendelser på andre krisecentre
		Tydligere forventningsafstemning med borgerne	Finansieres indenfor rammen	Kortere opholdstid
		Krisecenterpladser til mænd udsat for partnervold	Finansieres indenfor rammen	Metodeudvikling
4: Børn på krisecentre	4A: Børn, der har været på krisecenter, trives et år efter udskrivning	Mere viden om børnene og tidligere opsporing	Finansieres inden for rammen	Mulighed for at gribe tidligere ind i familier med vold og kritesituation
		Psykologhjælp til børn i kriseramte familier	Ikke finansieret	Bedre udredning og støtte af børnene
		Styrket fokus på konsekvenserne af vold (samarbejde med BUF)	Finansieres indenfor rammen	Langsigtet effekt at børn bryder med et voldeligt mønster

5: Økonomisk balance og budget-overholdelse	5A: Købe færre pladser på udenbys krisecentre	Omvisitere kvinder fra udenbys krisecentre til egne	Indgår som budgetønske til Budget 2014 (via styrket indsats fra Socialcenter København)	Købe færre pladser på udenbys krisecentre
		Styringsmuligheder indenfor rammerne af selvhenvendelse	Finansieres indenfor rammen	Købe færre pladser på udenbys krisecentre / styre udgiftsniveauet på området
	5B: Sælge færre pladser til andre kommuner	Styrket dialog med andre kommuner om at få borgerne hjem	Finansieres indenfor rammen	Sælge færre pladser og dermed reducere behov for køb af pladser
Tværgående: En mere vidensbaseret udvikling og praksis	En mere vidensbaseret udvikling og praksis	Styrket vidensarbejde på tværs af krisecentrene og myndighedscentre	Finansieres inden for rammen	Effektiv tilrettelæggelse og udvikling af indsatsen
		Inspiration fra vidensbaserede metoder fra hjemløseområdet	Finansieres inden for rammen	Effektiv tilrettelæggelse og udvikling af indsatsen
		Inspiration fra vidensbaserede metoder fra psykiatriområdet	Finansieres inden for rammen	Effektiv tilrettelæggelse og udvikling af indsatsen
		Inspiration fra vidensbaserede metoder fra børneområdet	Finansieres inden for rammen	Effektiv tilrettelæggelse og udvikling af indsatsen

Bilag 2. Litteraturoversigt

Ankestyrelsen og SFI (2013). *Evaluering af psykologhjælp til børn på krisecentre*. Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen og LOKK (2012) *Årsstatistik 2011 – Kvinder og børn på krisecenter*. Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen og LOKK (2011) *Årsstatistik 2010 – Kvinder og børn på krisecenter*. Socialstyrelsen.

Clemmesen, Pia Rovsing (2005). *Den rette hjælp – til voldsramte kvinder*. Frydenlund.

Helweg-Larsen, Karin (2012). *Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark*. Statens Institut for Folkesundhed i samarbejde med Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

SFI (2012). *Når fogeden banker på. Fogedsager og effektive udsættelser af lejere*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Regeringen (2010). *National strategi for bekæmpelse af vold i nære relationer 2010-2012*.

Socialstyrelsen (2011a). *Børn i familier med vold – behandlingsmodeller*. Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2011b) *Børn og kvinder i familier med vold – indsatser og efterværn*. Socialstyrelsen.

Statens Institut for Folkesundhed og Rambøll (2013). *Kortlægning af erfaringer med efterværn og behov for nye støtte muligheder*. Rambøll.

Bilag 3. Processen bag strategien

Strategien er blevet udviklet af Socialforvaltningens Mål- og Rammekontor for voksne og Drifts- og Udviklingskontoret for Udsatte og Psykiatri i dialog med

- Centerledelsen i Center for Udsatte Voksne og Familier
- Ledere og medarbejdere på Københavns Kommunes krisecentre
- Ledere og medarbejdere i Socialcenter Københavns udgående sagsbehandlerehed samt modtagelsesenhed
- Ledere og medarbejdere i Børnefamiliecenter København
- Ledere og medarbejdere i Mål- og Rammekontor for børn og familier

Derudover er der afholdt møder med en række eksterne aktører for at få deres syn på, hvad Københavns Kommune bør blive bedre til samt for at få inspiration fra gode erfaringer og projekter. Konkret er der afholdt møder med

- LOKK; Landsorganisationen af kvindekrisecentre
- Danner krisecenter
- Odense krisecenter
- Dialog mod vold
- Københavns Politi
- Ligestillingsafdelingen i Ministeriet for Ligestilling og Kirke
- Derudover har der været telefonisk kontakt med Social- og Indenrigsministeriet samt Socialstyrelsen.

Bilag 4. Baggrund om målgruppen og området

Vi ved fra årlige opgørelser fra landets krisecentre samt undersøgelser af krisecentrenes målgruppe, at kvinderne har omfattende, sociale vanskeligheder. Borgere indskrevet efter servicelovens § 110 indgår ikke i undersøgelserne, men Socialforvaltningen foretog i 2012 en analyse af beboerne på krisecentrene. Socialudvalget blev forelagt resultaterne af analysen den 13. juni 2012. Analysen viser, at kriseramte borgere (servicelovens § 110) er i samme, udsatte situation som voldsramte kvinder (servicelovens § 109), og mange problemstillinger er tværgående for begge målgrupper.

Analysen viste, at

- Det er primært kvinder, der henvender sig på krisecentrene – de udgør 90 procent (både § 109 og § 110)
- De 10 procent mænd, der indskrives, indskrives hovedsageligt efter § 110. Ca. halvdelen af mændene har børn med
- 60 procent af dem, der er indskrevet er voldsramte kvinder (indskrevet efter § 109)
- Der følger børn med i de fleste tilfælde på krisecenter, og Børnefamiliecenter København har kontakt med ca. halvdelen af børnene

Derudover viste analysen følgende om beboernes situation

- Mange har gæld og mangler indsigt i egne økonomiske forhold
- De fleste har ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Mange har problemer udover den konkrete volds-/krisesituation, og en del psykiske eller fysiske funktionsnedsættelser. I en del af de kriseramte familier lider enten den ene eller begge forældre af krigstraumer (PTSD)
- Der er en overrepræsentation af borgere med anden etnisk baggrund end dansk (60 procent er af anden etnisk oprindelse)
- 15-20 procent der vender tilbage
- Der er meget lang opholdstid, og 10 procent opholder sig længere end et år på krisecentret
- En stor andel er unge mennesker med kaotiske livsforhold

En stor andel af borgerne på krisecenter har allerede haft en kontakt til Socialforvaltningen tidligere. Det er således ikke borgere, der blot skal tilbydes midlertidigt tag over hovedet. Det er borgere, der har behov for støtte til igen at komme ud af vold og til de særlige sociale problemer. Resultaterne af forvaltningens analyse svarer til resultaterne af de undersøgelser, der er foretaget af Socialstyrelsen samt Dansk Institut for Folkesundhed. Socialstyrelsen og LOKK (paraplyorganisationen for krisecentre) gennemfører årligt en opgørelse af kvinderne på krisecentre. Dansk Institut for folkesundhed har foretaget en række analyser af konsekvenserne af partnervold.

Nedenfor beskrives først de særtræk, der er for de voldsramte kvinder indskrevet på krisecenter efter § 109, samt hvad volden betyder for de involverede børn – både de, der er indskrevet, og de som ikke er. Dernæst

beskrives særtrækkene ved den anden gruppe på krisecentrene indskrevet efter § 110, der høj grad rummer hjemløse familier.

Kvinder udsat for eller truet med vold

Overordnet set foreskriver Servicelovens § 109, at *Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte.*

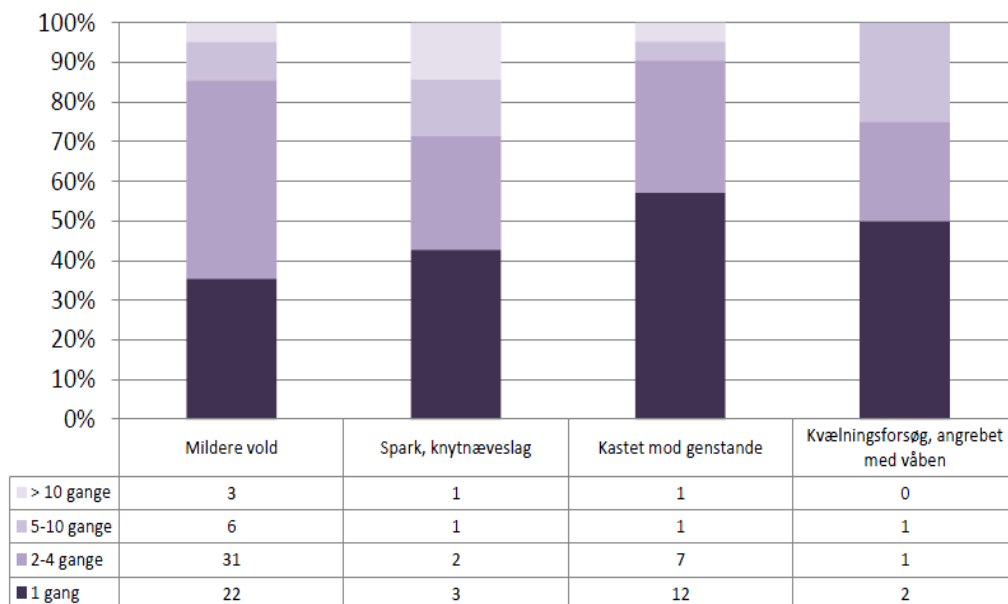
Derudover er kvinder med børn sikret en familierådgiver, der kan rådgive bredt ift. bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v. Denne rådgivning iværksættes, når udflytningen forberedes og fortsætter til familien er etableret i egen bolig. Kvinder uden børn har ikke samme rettigheder. Børnene på landets krisecentre er berettiget psykologbehandling på mindst 4 timer og op til 10 timer, dette tilbud er uafhængigt af opholdets varighed.

Ifølge den årlige krisecenterstatistik, som Socialstyrelsen laver, er kvinderne indskrevet efter § 109 kendetegnet ved, at kun 23 pct. af kvinderne er i beskæftigelse mod 61 pct. af kvinderne i befolkningen. Langt størstedelen er således på overførelsesindkomst, hvilket vanskeliggør deres muligheder for egen bolig særligt i København, hvor der er mangel på billige boliger.

I udgivelsen "Vold i nære relationer" af Helweg-Larsen (2012) skønnes det, at godt 26.000 kvinder med dansk statsborgerskab i alderen 16-73 år har været udsat for fysisk partnervold i 2010. Det skønnes, at ca. 10.000 kvinder årligt er udsat for gentagen og grovere fysisk vold, såsom knytnæveslag og kvælningsforsøg. Det er alene 2.100 af disse kvinder, som i 2010 tog ophold på landets i alt 43 krisecentre. I 90 pct. af tilfældene var fysisk vold årsagen til ophold på et kvindekrisecenter. Den fysiske vold er ofte fulgt af den psykiske vold, der indebærer trusler om vold, kontrol, ydmygelser og isolation og som kan være ødelæggende for en kvindes selvværd og selvforståelse. Der er 6,7 pct. af kvinderne, der har været udsat for seksuel vold (tvang til seksuelle handlinger).

Figuren nedenfor viser andelen udsat for fysisk vold en enkelt gang og op til over ti gange, og illustrerer, at blandt de relativt få kvinder, der har været udsat for spark og knytnæveslag eller er kastet mod væg eller genstande, er der et par kvinder, der har været udsat for dette fem eller flere gange.

Antal gange 16-74-årige kvinder udsat for partnervold angiver at være udsat for de forskellige former for fysisk vold inden for det seneste år (Helweg-Larsen, 2012).

Helweg-Larsen (2012) dokumenterer i øvrigt, at voldsramte kvinder ofte har relativ sparsom kontakt til familien. Endvidere føler de sig oftere alene, stressede, nervøse, nedtrykte og uheldige. Der er ligeledes en sammenhæng mellem at være udsat for vold, og at indtage alkohol dagligt eller næsten dagligt.

Der er derudover en markant overrepræsentation af kvinder med anden etnisk herkomst. Billedet på de københavnske krisecentre adskiller sig ikke fra de øvrige af landets krisecentre. Som det fremgår nedenfor udgør kvinder med anden etnisk herkomst end dansk ca. 60 procent af kvinderne på københavnske krisecentre. Der viser sig en faldende tendens de seneste år, som dog ikke vurderes signifikant – det er således ikke vurderingen, at denne tendens vil fortsætte.

Kvindens etniske herkomst på krisecentrene 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Dansk	36%	38%	35%	34%	34%
Vestlige indvandrere og efterkommere	4%	3%	5%	9%	8%
Ikke-vestlige indvandrere og efterkommere	59%	58%	60%	57%	54%
Uoplyst	0%	0%	0%	0%	3%
Kvinder med anden etnisk baggrund i alt	64%	62%	65%	66%	63%

Kilde: Danmark Statistik på baggrund af data fra Socialforvaltningens Viis-system

En undersøgelse i en række kommuner viser, at 26 procent af kvinderne på krisecentre ikke har varig opholdstilladelse i Danmark. (RAMBØLL 2011).

Dette øger kompleksiteten af kvindens situation, da bruddet med voldsudøveren kan betyde, at kvinden bliver bortvist fra landet.

Endelig viser Helweg-Larsen (2012), at voldsramte kvinder har signifikant dårligere helbredsrelateret livskvalitet end kvinder, der ikke er udsat for vold. Varig fysisk vold medfører psykiske og følelsesmæssige problemer, herunder bl.a. depression og post-traumatisk stress samt lavt selvværd. Ligeledes ses også en overhyppighed af misbrug af stoffer eller alkohol blandt kvinder, som har været udsat for vold i nære relationer, sammenlignet med kvinder, der ikke har været udsat for vold i nære relationer. Og endelig har volden en række sociale følgevirkninger såsom tab af netværk, skilsmisse, flytning, forældremyndighedsproblemer og tabt arbejdsfortjeneste²².

Kriseramte borgere (borgere med særlige sociale problemer)

Serviceovens § 110 foreskriver, at *Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp*. Man bliver optaget på sådanne tilbud ved egen henvendelse eller ved henvisning fra offentlige myndigheder.

På Københavns kommune krisecentre indskrives også borgere efter serviceovens § 110. Som udgangspunkt indskrives primært voldsudsatte kvinder efter serviceovens § 109 på krisecentre, og i øvrige kommuner er det primært herbergstilbud, der etableres efter § 110. Det antages normalt at skyldes større problemer med at skaffe billige boliger til folk, der oplever at blive sat ud af deres lejebolig, hvorefter det er vanskeligt at tilvejebringe sociale indsatser i egen bolig. Det er både enlige og familier, der indskrives efter denne paragraf.

Det gælder for denne borgergruppe, at bolig manglen er en del af et større og mere generelt mønster for social eksklusion. Familierne består ofte af unge forældre, med ingen eller kort uddannelse, der ofte har tre eller flere børn, og det gælder for gruppen, at de oftest er på overførelsesindkomster af forskellig art (SFI, 2013²³). De sociale forhold kan også aflæses i børnenes trivsel. Hvert tiende af børnene er allerede kendt af kommunen, når fogedsagen kommer. Det er typisk i form af forebyggende foranstaltning, en anbringelse eller en ungdomssanktion. Børnene er socialt og psykisk sårbare, også når der ses bort fra deres usikre boligforhold (ibid).

SFI's undersøgelse viser også, at børn i familier, der har været udsat, generelt klarer sig dårligere i folkeskolen, og færre får en ungdomsuddannelse. Familierne er generelt socialt udsatte, og udsættelsen forværrer ofte familiens situation (ibid).

---

²² Rambøll 2011

²³ <http://www.sfi.dk/Default.aspx?ID=11341>

Bilag 5. Målgruppefordeling på Københavns krisecentre

Krisecenter	Målgruppe
Egmontgården 77 pladser Bemanding 7-22 på hverdage, og 9-16 i weekender og helligdage.	§ 109 og § 110 Enlige forsørgere med børn eller gravide - voldsudsatte - sociale / personlige problemer
Garvergården 32 pladser Døgndækning	Primært § 110, men også § 109 - Familier og enlige forældre med komplekse sociale og børnefamilieproblemstillinger - Store familier - Enlige og familier udsat for vold / traumer
Klostermosegård 10 pladser Døgndækning	Primært § 109, men også § 110 - Voldsudsatte kvinder, med og uden børn, der skal væk fra København af sikkerhedsmæssige grunde
Baltic 46 pladser (56 pladser) Døgndækning	Primært § 110, men også § 109 - Familier / enlige af begge køn med børn - Problematikker omkring store familier
Den Åbne Dør 12 pladser Døgndækning	Primært § 109, men også § 110 - Voldsudsatte kvinder med og uden børn, der har brug for ekstra støtte

Bilag 6. Tilbud til beboerne på krisecentrene efter lovgivningens bestemmelser

---

Tilbud til krisecentrenes målgrupper efter lovgivningens bestemmelser

Tilbud til voldsudsatte kvinder og deres børn

- Rådgivning og støtte til alle, der henvender sig og som har et behov
- Midlertidigt ophold på krisecenter til kvinder udsat for eller truet med vold og medfølgende børn
- Ved mistanke om børn, der mistrives, skal barnet udredes og der skal iværksættes nødvendige foranstaltninger efter servicelovens § 50 og § 52
- Børn, som følger moderen under et ophold på krisecenter, tilbydes psykologbehandling (fra 4-10 timer afhængigt af barnets behov)
- Kvinder med børn skal tilbydes en helhedsorienteret rådgivning fra en familierådgiver
- I 2013 tilbydes kvinder på krisecentre 4 timers psykologhjælp (finansieret af satspuljemidler)

Tilbud til kriseramte familier og deres børn

- Rådgivning og støtte til alle, der henvender sig og som har et behov
- Midlertidigt ophold på krisecenter til personer med særlige sociale problemer og medfølgende børn
- Ved mistanke om børn, der mistrives, skal barnet udredes og der skal iværksættes nødvendige foranstaltninger efter servicelovens § 50 og § 52